

Entomofauna van De Kempen, Noord-Brabant

Verslag van de 161^e zomerbijeenkomst te Baarschot

samenstelling Jan G.M. Cuppen
Bas Drost

TREFWOORDEN

inventarisatie, faunistiek, *Mochlonyx fuliginosus*, *Phytomyza buhriana*, *Phytomyza griffithsi*, *Heterarthrus cuneifrons*, *Typhlodromus ernesti*, *Oligonychus karamatus*, *Schizotetranychus garmani*

Entomologische Berichten 67 (4): 122-144

Tijdens de 161^e zomerbijeenkomst van de NEV, die plaatsvond in Noord-Brabant van 9 tot 11 juni 2006, zijn 1408 taxa van achttien insectenordes waargenomen. In dit verslag worden 20 soorten voor het eerst gemeld voor de provincie Noord-Brabant en bovendien zeven soorten als nieuw voor de Nederlandse fauna, te weten *Mochlonyx fuliginosus* (Felt), *Phytomyza buhriana* Hering en *P. griffithsi* Spencer (alledrie Diptera), *Heterarthrus cuneifrons* Altenhofer & Zombori (Hymenoptera), *Typhlodromus ernesti* Ragusa & Swirski, *Oligonychus karamatus* (Ehara) en *Schizotetranychus garmani* Pritchard & Baker (alledrie Acari).

Inleiding

De 161^e zomerbijeenkomst van de NEV werd gehouden van 9 tot 11 juni 2006 te Baarschot, gemeente Hilvarenbeek, provincie Noord-Brabant. De 37 deelnemers (figuur 1) waren gehuisvest in de groepsaccommodatie 'Den Elshorst'. De weersomstandigheden waren zeer gunstig: op vrijdag was het onbewolkt met 26,7 °C, op zaterdag 28,1 °C met lichte bewolking en 15 uur zon, terwijl de nachttemperatuur niet verder daalde dan 11 °C. 's Zondags was het onbewolkt met maximaal 30 °C (gegevens KNMI weerstation Eindhoven).

De gebieden

Er zijn bij verscheidene natuurterreinbeherende instanties vergunningen aangevraagd. De terreinen die door de meeste deelnemers werden bezocht en waar dus de meeste waarnemingen zijn gedaan worden kort besproken.

Reuselse Moeren

Dit is een klein hoogveen gebied langs de Belgische grens. Op plaatsen met open water is in vroeger tijden veen gestoken. Het bestaat verder uit een gagelmoeras, vochtige heide, een berkenbroekbos en schraal grasland. Ook zijn er kleine percelen loof- en naaldbos.

Hapertse- en Cartierheide

Deze terreinen maken deel uit van de boswachterij De Kempen. Het noordelijk deel is gekenmerkt door zowel droge als zeer natte delen met vennen. Door het terrein stroomt een smal beekje, het Dalems stroompje. De heiden worden begrensd door naaldbos. Enkele tientallen runderen begrazen het gebied.

De Utrecht

Ten zuiden van Esbeek ligt tegen de Belgische grens het landgoed De Utrecht. Het is een uitgestrekt naaldbosgebied op een voormalig ontgonnen heide. Het is een gevarieerd terrein met loof- en naaldbos en in het oosten een heiderestant met ven-

nen. Door het terrein meandert de laaglandbeek de Reusel. Tegen De Utrecht aan ligt de Welleneindsche Heide (figuur 2), waarvoor eveneens een onderzoeksvergunning werd verkregen.

Dal van de Reusel

De Reusel stroomt ten zuiden van Baarschot vrij door een stuk gemengd bos voor het gekanaliseerd richting Diessen verder gaat. In dit reservaat werd de bladwesp *Heterarthrus cuneifrons* gevonden, een soort die nieuw is voor de Nederlandse fauna.

Landschotse Heide

Ten zuiden van Middelbeers ligt dit mooie heidegebied met vele vennen. Aan weerszijden stromen de Kleine en Grootte Beerze. Aan de noordzijde wordt het begrensd door de bossen van de Kuikeindsche Heide. Teneinde verdroging van het terrein tegen te gaan zijn de Provincie en het Waterschap De Dommel bezig met een proef om kwaliteit en kwantiteit van het water in het stroomgebied van de Grootte Beerze aan te passen.

Figuur 1. Baarschot. Het ontbijt werd buiten geserveerd. Foto: O. Vorst Baarschot. Breakfast was served in the open air.

Landgoed Gorp en Rovert

Ten zuiden van Goirle ligt dit uitgestrekte landgoed met oude loof- en naaldbossen, heide, vennen en over een lengte van vijf kilometer een nog volop meanderende Rovertsche Leij met enkele afgesneden oude meanders. Langs de steile oevers van de beek broeden ijsvogels. Opvallende libellen die langs de beek werden gevonden zijn weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*) en bosbeekjuffer (*C. virgo*). Dicht langs de beek liggen verlaten weitjes, omzoomd door oude eiken en beuken. Op het zuidoostelijk deel van het landgoed ligt de door bossen omsloten Rovertse Heide met enkele vennen. Hier werd *Pemphredon rugifer*, een vrij zeldzame wesp, waargenomen.

Dal van de Kleine Beerze

Aan weerszijden van de Kleine Beerze liggen kleine natuurterreinen, de Spekdonken en het Molenbroek. Het Molenbroek bestaat uit bos en hooiland. Op de schrale weitjes groeien spaanse ruiter, moerasviooltje en kleine valeriaan. De Spekdonken bestaat eveneens uit weitjes met houtsingels en hooilanden die als 'slagen' loodrecht op de beek georiënteerd zijn.

Dal van de Grote Beerze

Hier ligt het reservaat De Grijsche Steen, een overgangsgebied ten oosten van de Beerze naar het nu ontgonnen zuidelijk deel van de Landschotse Heide. Naast bloemrijke grasvelden is er open heide, overgaand in loofhoutbos. In het dal van de Grote Beerze werd de zeldzame wesp bij *Nomada opaca* verzameld. Aansluitend aan het dal van de Grote Beerze liggen aan de westzijde de Neterselsche- en Spreeuwelsche Heide.

Figuur 2. Gezicht op de Welleneindsche Heide. Foto: M.B.P. Drost
View at the Welleneindsche Heide.

Vindplaatsen

ann1	Hilvarenbeek, Diessen, Annanina's Rust, gesleept, geklopt, dode eik, handvangst, Amersfoortcoördinaten (AC) 139-388	gor2	Hilvarenbeek, Gorp, Gorp en Rovert, laaglandbeek en gespoeld oever (Rovertsche Leij), achter schors beuk met zwammen, handvangst schraal grasland, vergraste heide, gemorst kuilgras, boszoom, omgewaaid eik, AC 132-389	hei2	Hilvarenbeek, Baarschot, Heikant, dal van de Reusel, laaglandbeek en gespoeld oever (Reusel), gezeefd strooisel loofbos, gesleept berm en oevervegetatie, geklopt loofhout, berkenzwam en echte tonderzwam, dode berk, vliegend, AC140-384
ann2	Hilvarenbeek, Diessen, Annanina's Rust, gesleept grasland, geklopt bosrand, handvangst, AC 139-389	gor3	Hilvarenbeek, Gorp, Gorp en Rovert, gesleept, handvangst, AC 133-390	hei3	Netersel, Mispelindsche Heide, Goorven, AC 140-382
bae	Oirschot, Oostelbeers, landgoed Baest, paardenmest in gemengd bos, AC 145-389	gor4	Esbeek, Gorp Rovertsche Heide, AC 136-386	hei4	Netersel, Mispelindsche Heide, De Flaes, oever, AC 139-382
car1	Bladel, Cartierheide, geklopt bosrand langs heide en beek, onder water trappen van beekoever, bovenloop heidebeekje (Dalems Stroompje), dode berk met <i>Polyporus</i> , gespoeld zandige oeverpoel, drinkpoel in weiland, AC 146-370	gor5	Gorp en Rovert, dennenbos, bosrand, grasbermen, AC 133-389	hei5	Netersel, Mispelindsche Heide, De Flaes, oever, AC 139-381
car2	Bladel, Cartierheide, geklopt, bosrand AC 147-370	gor6	Esbeek, berm, bosrand, AC 136-385	hil	Hilvarenbeek, AC 137-389
car3	Bladel, Cartierheide, geklopt, gesleept, AC 146-371	grs1	Bladel, Netersel, Grijsche Steen (dal van de Grote Beerze), plaatjeszwam, laaglandbeek (Grote Beerze), handvangst, AC 143-380	hol	Reusel, 't Holland, AC 138-375
car4	Bladel, Cartierheide, koemest op zandpad in heide, AC 147-372	grs2	Bladel, Casteren, Grijsche Steen (dal van de Grote Beerze), bloeiende braam, AC 144-380	kas	Goirle, Kasteeltje, AC 135-391
car5	Bladel, Cartierheide, geklopt, gesleept, AC 146-372	grs3	Bladel, Casteren, Grijsche Steen (dal van de Grote Beerze), Neterselsche Heide, kwelgreppel, gesleept, geklopt, echte tonderzwam, handvangst, slachtafval in sloot, AC 143-381	kui	Kuikseind AC 145-385
els1	Hilvarenbeek, Baarschot, omgeving kampeerboerderij Den Elshorst, op licht, akker- en bosrand, AC 139-384	grs4	Bladel, Casteren, Grijsche Steen (dal van de Grote Beerze), poel in moerasbos, dode egel, handvangst, AC 144-381	lan1	Oirschot, Westelbeers, Landschotse Heide, op licht, verse en oude paardenmest in gemengd bos, gesleept boslaan, handvangst, AC 143-383
els2	Hilvarenbeek, Baarschot, omgeving kampeerboerderij Den Elshorst, truffelval in gemengd bos, AC 139-385	grs5	Bladel, Casteren, Grijsche Steen (dal van de Grote Beerze), handvangst, AC 143-382	lan2	Oirschot, Westelbeers, Landschotse Heide, potval in heide, heideven, gespoeld oever ven, gesleept langs bospad en vergraste heide, geklopt eik en grove den, handvangst bosrand, achter schors eik, truffelval, AC 144-383
els3	Hilvarenbeek, Baarschot, omgeving kampeerboerderij Den Elshorst, slootbeek, vliegend, gesleept oever Reusel, truffelval, handvangst, AC 140-385	grs6	Vessem, Grijsche Steen, AC148-381	lan3	Oirschot, Westelbeers, Landschotse Heide, geklopt, AC 145-383
els4	Hilvarenbeek, Baarschot, AC 141-385	hei1	Hilvarenbeek, Baarschot, Heikant, dal van de Reusel, poel, sap gewonde eik, gezeefd voet eik, berkenzwam en ech-	lan4	Oirschot, Westelbeers, Landschotse Heide, Kromven, AC 144-384
gor1	Hilvarenbeek, Gorp, Gorp en Rovert,			mid	Oirschot, Middelbeers, Doornboomplein, op linde, AC 145-386
				mid2	Middelbeers, Kleine Beerze, oever van de

- Kleine Beerze ter hoogte Kuikseindse Heide, berm, bosrand, AC 146-385
- mie1 Reusel - De Mierden, Lage Mierde, Vloeiend, AC 138-378
- mie2 Reusel - De Mierden, Lage Mierde, Mispeleind, AC 139-380
- moe1 Reusel - De Mierden, Hooge Mierde, De Moerbleek, AC 133-377
- moe2 Reusel - De Mierden, Hooge Mierde, Wulpenoord, AC 133-378
- mol1 Eersel, Vessem, Meerven, het Molendroek, gesleept schrale berm met eik, berkenzwam op dode berk, bloeiende braam en gele lis, berm, AC 146-383
- mol2 Eersel, Vessem, Meerven, het Molendroek, achter schors dode eik, op dode ekster, weilandpoel, gesleept grasland en oevervegetatie, holle berk, AC 146-384
- oos Oostelbeers, Middelbeers, Hoogeind, berm, AC 147-385
- rem1 Reusel - De Mierden, Reusel, Reusel-Moeren (Het Goor), heidepoeltjes en vennetje in gagelstruweel, zeggenmoeras, geklopt eik, berk, wilg en grove den, achter schors berk, in echte tonderzwam, mest Schotse hooglanders, gesleept, onder water trappen van veenmos en oevervegetatie, AC 138-369
- rem2 Reusel - De Mierden, Reusel, Reusel-Moeren (Het Goor), koeienvlaidig grasland, zandig schraalland, in gagel, AC 139-369
- rem3 Reusel - De Mierden, Reusel, Reusel-Moeren (Het Goor), handvangst, AC 138-370
- rem4 Reusel - De Mierden, Reusel, Reusel-Moeren, houtwal, AC 139-370
- rem5 Reusel - De Mierden, Reusel, Reusel-Moeren (Het Goor), AC 137-369
- spe Eersel, Vessem, Spekdonken, Buikheide, handvangst, berm, AC 147-383

- spr1 gemeenten Hilvarenbeek, Bladel en Oirschot, Spreeuwelsche Heide, Neterselsche Heide, Goorboschen, mierenval, echte tonderzwam op dode berk, harde houtzwam op eik, AC 141-382
- spr2 gemeenten Hilvarenbeek en Oirschot, Spreeuwelsche Heide, mierenval, AC 141-383
- spr3 Westelbeers, dal van de Grootte Beerze, AC 142-382
- spr4 Westelbeers, dal van de Grootte Beerze, AC 142-384
- spr5 Westelbeers, dal van de Grootte Beerze, AC 143-384
- tur Reusel - De Mierden, Hooge Mierde, Turnhoutsche Heide, Zwartven, AC 135-376
- utr gemeenten Reusel - De Mierden en Hilvarenbeek, landgoed De Utrecht (figuur 3), De Koeverd, geklopt eik en grove den, oude beekmeander, achter schors, op en in zwammen, laaglandbeek (Reusel), AC 138-382
- ves Vessem, AC 147-382
- wel1 Reusel - De Mierden, Lage Mierde, Welleneindsche Heide, Panneven, heideven, AC 135-380
- wel2 Reusel - De Mierden, Lage Mierde, Welleneindsche Heide, Panneven, heideven, dode berk met berkenzwam, handvangst, AC 136-380
- wes Hilvarenbeek, Westerwijk, N269, dode kauw op fietspad, AC 136-391

Lijst van deelnemers

L. Blommers, P. Boer, P-p. Chen, J.G.M. Cuppen, A. Span, M.B.P. Drost, H.T. Edzes, G. van Ee, W.N. Ellis, A.C. Ellis, J. Fokker, Th. Heijerman, W.R.B. Heitmans, J. Huijbregts, R.P. Jansen, R.M.J.C. Kleukers, S. Kofman, P. Koomen, J.H. Kuchlein, C.M. Kuchlein-Nijsten, P. Kuijken, J. Muilwijk, N. Nieser, H.J. Prijs, J.D. Prinsen, J. Smit, J.A.H. Smits, A. P.J.A. Teunissen, M. Teunissen-van Zon, A.J. Threels, S.J. Tiemersma, J. van Tol, B. van Maanen, F.G.J.M. van Nunen, J.H.C. Velterop, G. Vierbergen, O. Vorst.

Gebruikte symbolen en afkortingen

- NL nieuw voor de Nederlandse fauna
NB nieuw voor de provincie Noord-Brabant
- L larve
LI larve I
LII larve II
N nimf
Dn deutonimf
P onvolwassen stadia, mijnen of zakjes (bij Microlepidoptera)
- ♀ vrouwtje
♂ mannetje
juv juveniel (geen geslachtsorgaan zichtbaar)

Figuur 3. Gert van Ee en Barend van Maanen aan het werk op de brug over de Reusel. Foto: M.B.P. Drost
Gert van Ee en Barend van Maanen at work on the bridge across the brook de Reusel.

Soortenlijst

DERMAPTERA - oorwormen

P. Boer

FORFICULIDAE

Forficula auricularia: spr1

BLATTARIA - kakkerlakken

P. Boer

BLATTELIDAE

Ectobius sylvestris: hei3

ODONATA - libellen

B. van Maanen

CALOPTERYGIDAE

Calopteryx splendens: gor2

Calopteryx virgo: gor2, utr

LESTIDAE

Lestes dryas: wel2

Lestes sponsa: rem1, wel2

Lestes virens: wel2

Lestes viridis: utr

COENAGRIONIDAE

Ischnura elegans: rem1

Pyrrhosoma nymphula: gor2, rem1, utr

Enallagma cyathigerum: rem1

Coenagrion puella: rem1, wel2

AESHNIDAE

Aeshna cyanea: car1

Anax imperator: rem1

CORDULIDAE

Cordulia aenea: rem1

Somatochlora metallica: utr

LIBELLULIDAE

Libellula depressa: gor2, wel2

Libellula quadrimaculata: wel2

Sympetrum danae: wel2

Leucorrhinia dubia: rem1

PLECOPTERA - steenvliegen

J.G.M. Cuppen, B. van Maanen

NEMOURIDAE

Nemoura cinerea: els3, car1, hei1

THYSANOPTERA - tripsen

G. Vierbergen

AEOLOTHRIPIDAE

Aeolothrips intermedius: mol (1♀, 3LII^{2♀}, 1♂)

Aeolothrips melaleucus: car3 (1LII♂), mol (2LII♀)

Aeolothrips vittatus: car2 (2LII, 6LI♀)

THRIPIDAE

Anaphothrips obscurus: mol (18♀, 1LII♀), rem2 (2♀), rem4 (7♀)

Aptinothrips rufus: hei1 (1♀), mol (4♀, 1LII♀, 1LI♀), rem4 (3♀, 2LI♀)

Aptinothrips stylifer: rem2 (1♀, 1LI♀)

Baliothrips dispar: mol2 (1♀)

Ceratothrips ericae: car2 (4♀, 1♂), car3 (2♀)

Chirothrips manicatus: car2 (1♀), car3 (2♀), mol2 (6♀, 1♂), rem2 (1♀)

Drepanothrips reuteri: car3 (10♀, 2♂, 1 pop I)

Frankliniella intonsa: mol2 (1♀), rem4 (1♂)

Limothrips cerealium: mol2 (1♀)

Limothrips denticornis: mol2 (3♂)

Mycetothrips consociatus: lan3 (3♂)

Oxythrips bicolor: lan3 (1LII♀)

Rhaphidothrips longistylus: mol2 (1♀)

Thrips alni: rem2 (3♀, 1LII♀)

Thrips atratus: rem4 (1♀)

Thrips fuscipennis: car3 (1♀, 5LII♀), mol2 (10♀, 2♂, 5LII♀), rem2 (9♀, 1♂), rem4 (4♀, 2♂, 2LII♀)

Thrips latiareus: rem4 (1♂, 11LII♀, 1LI♀)

Thrips major: car3 (1♀, 12LII^{9♀}, 3♂), lan3 (3LII^{2♀}, 1♂), mol2 (10♀, 4♂, 5LII♀), rem2 (9♀, 6♂), rem4 (20♀, 25♂, 5LII♀)

Thrips minutissimus: lan3 (1 LII♀)

Thrips physapus: mol2 (1♀)

Thrips tabaci: hei1 (1LII♀), mol2 (2♀, 1LII♀)

Thrips validus: rem2 (17♀, 4♂)

Thrips vulgatissimus: mol2 (2LII♀)

Tmetothrips subapterus: mol2 (20♀, 5♂, 6LII♀)

PHLAEOTHRIPIDAE

Haplothrips aculeatus: mol2 (1♂), rem4 (1♀)

Haplothrips distinguendus: rem2 (24♀, 11♂), rem4 (1♀)

Haplothrips juncorum: lan3 (3♀, 1♂)

Haplothrips subtilissimus: car3 (1♀)

Hoplandrothrips williamsianus: car3 (1♀)

Hopllothrips fungi: mol2 (2♀)

Phlaeothrips coreaceus: hei1 (2♀)

Vermoedelijk leeft *R. longistylus* van grassen, maar ook nu werd de soort in een schraal en plantensoortenrijk (en dan ook tripsensoortenrijk!) hooiland in het Molengebreek gevonden. Zowel in Nederland als elders worden doorgaans enkele exemplaren in deze soortenrijke vegetaties gevonden. Voorheen werd *R. longistylus* in Nederland gevonden te Bennekom (1960: 1♀, 1964: 2♂), Wolvega (1961: 1♀) en Kootwijk (2003: 1♀).

De recent beschreven *Thrips latiareus* is op 9 juni geklopt van fluitenkruid, samen met de zeer algemene *Thrips fuscipennis* en *T. major*. Het verspreidingsgebied strekt zich nu uit van Duitsland (aan de grens bij Ter Apel (Gr)), Drenthe, Overijssel, Gelderland tot aan Noord-Brabant (Vierbergen 2004).

HETEROPTERA - wantsen

J.G.M. Cuppen, B. Aukema & Th. Heijerman

De soortenlijst omvat naast de waarnemingen van J.G.M. Cuppen en Th. Heijerman ook gegevens die verzameld werden door P-p. Chen, M.B.P. Drost, G. van Ee, R. Jansen, B. van Maanen, A.P.J.A. Teunissen, S.J. Tiemersma, G. Vierbergen en O. Vorst. De nomenclatuur van de taxa is gebaseerd op de vijf delen van de 'Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region' (Aukema & Rieger 1995, 1996, 1999, 2001, 2006). De volgorde van de soorten volgt de laatste Nederlandse naamlijst (Aukema et al. 2005). Uitgangspunt voor nieuwe waarnemingen van wantsen uit de provincie Noord-Brabant vormen het overzicht in Aukema (1989) en het waarnemingenbestand van de Werkgroep Heteroptera van EIS-Nederland (coördinator B. Aukema). De cijfers voor soorten verwijzen naar de hieronder vermelde publicaties waarin betreffende soort voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant werden gemeld: 1: Aukema & Hermes (2006); 2: Zeinstra & Aukema (2005); 3: Aukema & Loomans (2005); 4: Aukema (2003); 5: Aukema et al. (2005). *Legnotus picipes* is de enige nieuwe wants voor de provincie die tijdens dit weekend is verzameld. Bij een vindplaats tussen haakjes zijn larven of vrouwtjes waargenomen die niet met zekerheid maar wel met grote waarschijnlijkheid tot op soort determineerbaar waren.

NEPIDAE

Nepa cinerea: gor2, hei2, lan2, mol2, rem1

CORIXIDAE

Cymatia coleoprata: grs1, lan2

Corixa punctata: wel2

Hesperocorixa castanea: car1, lan2, rem1.

Een karakteristieke soort van vennen met veel veenmos (*Sphagnum*), in mindere mate in hoogveengebieden. De soort is algemeen op de pleistocene zandgronden (Aukema et al. 2002). *Hesperocorixa castanea* wordt vaak samen aangetroffen met *Sigara scotti* en *Notonecta obliqua*.

Hesperocorixa linnaei: mol2

Hesperocorixa sahlbergi: car1, rem1

Sigara semistriata: lan2

Sigara striata: grs1, grs3, hei2

Sigara distincta: lan2

Sigara scotti: lan2, rem1, wel2

Sigara lateralis: rem1

NAUCORIDAE

Ilyocoris cimicoides cimicoides: lan2, mol2, rem1

NOTONECTIDAE

Notonecta sp.: hei2, lan2, mol2

Notonecta obliqua: car1

Figuur 4. Vuurwants (*Pyrrhocoris apterus*), macropteer mannetje in copula. Foto: Th. Heijerman
Firebug (*Pyrrhocoris apterus*), macropterous male in copula.

PLEIDAE

Plea minutissima minutissima: hei2, lan2, mol2, rem1

HEBRIDAE

Hebrus ruficeps: car1, lan2, mol2, wel2

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: hei1, hei2, utr

VELIIDAE

Microvelia buenoi: grs3, mol2

Microvelia reticulata: car1, lan2, rem1

Velia caprai: (els3), grs1, (hei1), (hei2), utr.

De beekloper is een vrij algemene soort op laaglandbeken.

GERRIDAE

Gerris lacustris: hei1, utr

Gerris odontogaster: lan2, mol2, rem1

SALDIDAE

Chartoscirta cincta cincta: mol2

Chartoscirta cocksii: car1, lan2

Saldula pallipes: car1, lan2

Saldula saltatoria: gor2, grs3, lan2

TINGIDAE

Physatocheila smreczynskii: ann1, grs3

¹ *Tingis pilosa*: mol2. Dit netwantsje, dat bij ons leeft op hennepnetel (*Galeopsis* sp.), was tot voor kort slechts bekend van Limburg en van een oude waarneming uit Zuid-Holland (Aukema 1989). De huidige vindplaats in het Molenbroek (drie exemplaren) sluit mooi aan op andere recente waarnemingen in het zuidoosten van Noord-Brabant (Aukema & Hermes 2006).

Tingis cardui: ann1

MICROPHYSIDAE

Loricula bipunctata: mol2

¹ *Loricula pselaphiformis*: utr. *Loricula*-soorten leven zoöfaag op met mos bedekte boomstammen, vaak loofbomen. De kortvleugelige vrouwtjes hebben een beperkt migratievermogen, de langvleugelige mannetjes worden vaker gesleept. Uit de provincie Noord-Brabant zijn zowel oude als recente vindplaatsen bekend (Aukema & Hermes 2006).

MIRIDAE

Monalocoris filicis: utr

Dicyphus globulifer: ann1

² *Deraeocoris flavilinea*: grs3. Deze van oorsprong Zuid-Europese soort werd in 1985 voor het eerst in Nederland waargenomen in de provincie Gelderland (Aukema 1989). De eerste waarneming van *D. flavilinea* in Noord-Brabant volgde al snel in 1989 te Geldrop (Zeinstra & Aukema 2005). Sindsdien is de soort vooral in de zuidelijke helft van ons land heel talrijk geworden en wordt ze tegenwoordig ook in het noorden van het land aangetroffen. Vanwege het frequent voorkomen op de gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), met name in stedelijk gebied, is aan *D. flavilinea* de Nederlandse naam esdoornwants toegekend (Zeinstra & Aukema 2005).

Deraeocoris lutescens: ann1, lan3

Capsus ater: ann1, grs3, mid2, mol2

Capsus wagneri: grs3

Closterotomus fulvomaculatus: els3, mol2

Dichroscytus rufipennis: ann1, wel2

Liocoris tripustulatus: grs3, mol2, wel2

Lygocoris pabulinus: ann1, mol2

Neolygus contaminatus: ann1, els3, lan3, mol2

Phytocoris dimidiatus: rem1

Rhabdomiris striatellus striatellus: ann1, lan2, mol2, utr

Leptopterna dolabrata: ann1, mol2

Notostira elongata: ann1, lan3

Pithanus maerkelii: ann1, mol2, wel2

Stenodema calcarata: grs3

Stenodema laevigata: ann1, mol1, mol2

Pachytomella parallela: gor2

Cyllecoris histrionius: ann1, grs1, grs3, lan2

Dryophilicoris flavoquadrimaculatus: grs3

Heterocordylus tibialis: ann1, els3

Phylus melanocephalus: ann1, lan2

Plesiodema pinetella: ann1

Psallus cf betuleti: mid2, (utr)

Psallus perrisi: ann1, (lan2), utr

Psallus ambiguus: ann1

Psallus cf confusus: lan2

Psallus varians varians: ann1, mol2

NABIDAE

Himacerus mirmicoides: els3, grs3, lan3

Himacerus apterus: ann1, grs1, mol2

Nabis ericetorum: wel2

Nabis rugosus: ann1, mol1

ANTHOCORIDAE

Anthocoris nemoralis: ann1, grs3, rem1

Anthocoris nemorum: ann1, grs3, lan3

Temnostethus pusillus: mol1

³ *Orius laevigatus laevigatus*: mol2. Dit wantsje dat wordt uitgezet als natuurlijke bestrijder van tripsen in kassen, werd in 2005 voor het eerst uit Nederland gerapporteerd, voornamelijk van grote brandnetel (*Urtica dioica*) in de nabijheid van kassen, onder andere uit de provincie Noord-Brabant (Aukema & Loomans 2005). Het is (nog) niet duidelijk of de soort Nederland op natuurlijke wijze vanuit Frankrijk heeft bereikt of dat de dieren massaal ontsnappen uit kassen. Of ze zich buiten de kassen in de open lucht kunnen handhaven is derhalve ook nog niet duidelijk.

Orius majusculus: ann1, mol2

Orius minutus: lan3

ARADIDAE

Aradus depressus: mol1

LYGAEIDAE

Kleidocerys privignus: grs3

Kleidocerys resedae resedae: car1

Cymus melanocephalus: ann1, car1, grs3, mol2, rem1

Ischnodemus sabuleti: grs1, mol1

Chilacis typhae: mol2. Een vrij algemene wants in de bloeiwijze van *Typha*-soorten.

Gastrodes grossipes: grs3, wel2

Scolopostethus decoratus: wel2

Scolopostethus thomsoni: ann1, mol2

Stygnocoris fuliginosus: ann1

PYRRHOCORIDAE

Pyrrhocoris apterus: mol1 (figuur 4)

RHOPALIDAE

Rhopalus parumpunctus: grs3, lan3

COREIDAE

Coriomeris denticulatus: car1

Coreus marginatus marginatus: ann1

⁴ *Gonocerus acuteangulatus*: utr. Deze randwants (figuur 5) die vooral wordt aangetroffen op besdragende struiken zoals sporkehout (*Rhamnus frangula*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en meidoorn (*Crataegus* sp.), breidt zich sinds 1997 op spectaculaire wijze uit in Nederland (Aukema et al. 2005). De soort werd door Aukema (2003) voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant gerapporteerd.

CYDNIDAE

^{NB} *Legnotus picipes*: gor2. Deze bodembewonende wants leeft aan de wortels van liggend walstro (*Galium saxatile*), vooral op zandgronden (Wagner 1966). Door de specifieke leefwijze onder de plat op de grond liggende 'rozetten' relatief gemakkelijk op te sporen. De beste verzamelmethode is het uitkloppen van de walstrozode. Desondanks niet eerder gevonden in de provincie Noord-Brabant en vermoedelijk vrij zeldzaam.

ACANTHOSOMATIDAE

Elasmostethus interstinctus: utr

SCUTELLERIDAE

Eurygaster testudinaria testudinaria: rem1

PENTATOMIDAE

Picromerus bidens: grs3

Aelia acuminata: ann1, els3, gor2, grs3, lan3, mid2, utr, wel2

Dolycoris baccarum: mid2

⁵ *Holcostethus strictus*: ann1, car1, mid2. Tot voor kort was deze soort slechts bekend van de kustprovincies en Midden- en Zuid-Limburg (Aukema 1989). Recent is de soort (als *H. strictus vernalis*) voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant gemeld (Aukema et al. 2005). Tijdens de zomerbijeenkomst is *Holcostethus* geklopt uit struikgewas in drie relatief ver van elkaar verwijderde gebieden.

Palomena prasina: ann1

Pentatoma rufipes: ann1, grs4, mid

Piezodorus lituratus: ann1

Eurydema oleracea: ann1, lan3

Graphosoma lineatum: els3, grs1, rem4. De pyjamawants *G. lineatum* was tot voor kort zeer zeldzaam in Nederland en slechts bekend van negen vindplaatsen in de provincies Limburg (laatste waarneming in 1965), Zuid-Holland (enige waarneming 1965) en Noord-Brabant (enige waarneming 1850) (Poot & Van As 1996). Vanaf 2003, maar vooral de laatste twee jaar (2005 en 2006) neemt het aantal vindplaatsen sterk toe, met name dankzij de opvallende leefwijze in de schermen van vruchtproducerende schermbloemigen (onder andere *Anthriscus*, *Daucus* en *Pastinaca*), digitale fotografie en de website www.waarneming.nl. Inmiddels is de soort bekend van alle provincies behalve Noord-Holland en Friesland.

Podops inuncta: hei2, mol1

De wantsen van De Kempen

J.G.M. Cuppen

Tijdens een eerdere (recente) zomerbijeenkomst te Wintelre in 1994 werden 85

soorten wantsen verzameld (Aukema et al. 1995). Tijdens de zomerbijeenkomst van 2006 werden enkele locaties van destijds opnieuw bezocht (zoals Cartierheide, Reu-selse Moeren en Landschotse Heide) en werden 99 soorten wantsen waargenomen. Dit aantal ligt in de buurt van het langjarig gemiddelde. Opvallend bij de 'nieuwkomers sinds 1989' is dat het aandeel van soorten die zich vanuit zuidelijk gelegen delen van Europa landelijk sterk uitbreiden, erg groot is. Veel van deze soorten worden het meest frequent of het talrijkst aangetroffen in stedelijke gebieden, hier echter vrijwel zonder uitzondering in of aan de rand van natuurgebieden. Bij het voortduren van het warme weer van de laatste jaren zullen deze soorten (*G. lineatum*, *H. strictus*, *G. acuteangulatus*, *D. flavillinea*), tezamen met enkele niet waargenomen nieuwkomers (zoals *Raphigaster nebulosa*) snel zeer algemeen kunnen worden.

HOMOPTERA - bladluizen en cicades

P-p. Chen, J.D. Prinsen, N. Nieser & W.N. Ellis

APHIDIDAE - bladluizen

Acyrtosiphon (Liporrhinus) chelidonii: mol2

Aphis fabae: mol2, mid2

Aphis nasurtii: mol2

Aphis urticae: grs6

Cavaliella aegopodii: mid2

Euceraphis punctipennis: grs6

Macrosiphum sp.: mol2

Betulaphis quadrituberculata: mol2

Stomaphis quercus: els3, gor3

Calaphis flava: mol2

Phyllaphis fagi: els3

Pemphigidae

Tetraneura ulmi: els4

MEGALOPTERA - elzenvliegen

B. van Maanen

SIALIDAE - slijkvliegen

Sialis lutaria: car1

NEUROPTERA - netvleugeligen

P. Boer & J.G.M. Cuppen

MYRMELEONTIDAE - mierenleeuwen

Euroleon nostras: moe1

Myrmeleon formicarius: moe1

OSMYLIDAE

Osmylus fulvicephalus: hei1. De watergaasvlieg is in Nederland nagenoeg beperkt tot bemoste oevers van natuurlijke laaglandbeken, zoals op dit traject van de Reusel.

Figuur 5. De wants *Gonocerus acuteangulatus* (nimf). Foto: Th. Heijerman
The bug *Gonocerus acuteangulatus* (nymph).

Figuur 6. Citroenvlinder (*Gonepteryx rhamni*). Foto: Th. Heijerman
Brimstone (*Gonepteryx rhamni*).

TRICHOPTERA - kokerjuffers

B. van Maanen

POLYCENTROPODIDAE

Plectrocnemia conspersa: gor2

PSYCHOMYIIDAE

Lype reducta: utr

HYDROPSYCHIDAE

Hydropsyche angustipennis: utr

LEPTOCERIDAE

Athripsodes aterrimus: utr

Athripsodes cinereus: utr

LIMNEPHILIDAE

Limnephilus lunatus: gor2

MACROLEPIDOPTERA - grote vlinders

J.H. Kuchlein & C.J.M. Alders

Alle gegevens hebben betrekking op imago's. Volgorde en nomenclatuur van de soorten volgen de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). Omdat op de zomerbijeenkomst verder geen van de deelnemers zich met de macro's bezighield, maar dagvlinders en macro-nachtvlinders eigenlijk niet bij onze inventarisaties mogen ontbreken, heeft eerstgenoemde auteur zich ontfemd over deze groep. Hij verzamelde daartoe gegevens, daarmee aangename gevoelens van jeugdsentiment oproepend. De tweede auteur was behulpzaam bij het determineren.

PSYCHIDAE - zakdragers

Diplodoma laichartingella: kas

Taleporia tubulosa: kas

LASIOCAMPIDAE - spinners

Dendrolimus pini: kas

SPHINGIDAE - pijlstaarten

Sphinx pinastri: kas

PIERIDAE - witjes

Gonepteryx rhamni: kui (figuur 6)

LYCAENIDAE - blauwtjes

Lycaena phlaeas: rem3

NYMPHALIDAE - aurelia's

Pararge aegeria: rem3

DREPANIDAE - eenstaartjes

Thyatira batis: kas

Tethea ocularis: kas

Tetheella fluctuosa: els3

GEOMETRIDAE - spanners

Lomaspilis marginata: kas

Macaria notata: kas

Macaria alternata: els3, kas

Macaria liturata: els3, kas

Biston betularia: kas

Hypomecis punctinalis: kas

Ematurga atomaria: rem3

Bupalus piniaria: kas

Cabera pusaria: kas

Cabera exanthemata: kas

Lomographa bimaculata: kas

Campaea margaritata: els3, kas

Hylaea fasciaria: kas

Cyclophora punctaria: els3, kas, rem3

Timandra comae: els3, kas

Scopula floslactata: kas

Xanthorhoe designata: els3

Xanthorhoe spadicearia: kas

Xanthorhoe fluctuata: els3

Epirrhoe alternata: kas

Chloroclysta truncata: kas

Thera obeliscata: els3, kas

Hydriomena furcata: kas

Perizoma albulata: kas

Perizoma flavofasciata: kas

Eupithecia vulgata: els3, kas

Eupithecia subfuscata: kas

Eupithecia indigata: kas

Euchoeca nebulata: kas

NOCTUIDAE - tandvlinders

Herminia grisealis: kas

Schrankia costaestrigalis: kas

Hypena proboscidalis: els3, kas

Rivula sericealis: els3, kas

Autographa gamma: els3, kas, rem1

Protodeltote pygarga: els3, kas, rem1, rem3

Deltote bankiana: kas, els3

Elaphria venustula: kas

Hoplodrina ambigua: kas

Dypterygia scabriuscula: els3, kas

Oligia latruncula: els3

Oligia fasciuncula: els3, kas

Lacanobia oleracea: els3

Mamestra brassicae: els3

Mythimna comma: kas

Pachetra sagittigera: kas

Axylija putris: kas, els3

Ochropleura plecta: els3, kas

Diarsia rubi: els3

Noctua pronuba: kas

Xestia c-nigrum: els3, kas

Agrotis exclamationis: els3, kas

Agrotis segetum: els3

NOLIDAE - visstaartjes

Earias clorana: els3

ARCTIIDAE - beervlinders

Cybosia mesomella: kas

Atolmis rubricollis: kas

Eilema sororcula: els3, kas

Spilosoma lutea: kas

Spilosoma lubricipeda: els3, kas

Tyria jacobaeae: kas

MICROLEPIDOPTERA - kleine vlinders

J.H. Kuchlein, W.N. Ellis & C.M.

Kuchlein-Nijsten

Volgorde en nomenclatuur van de soorten zijn volgens de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). Behalve door de auteurs zijn gegevens verzameld door J. Prinsen.

MICROPTERIGIDAE

Micropterix aruncella: rem3, ves: 2

ERIOCRANIIDAE

Eriocrania sparrmannella: grs3 (P), hei2 (P)

Eriocrania subpurpurella: car5 (P), gor2 (P), rem3 (P)

NEPTICULIDAE

Stigmella lapponica: car5 (P); lan4 (P), rem5 (P)

Stigmella samiatella: els3, kas

Stigmella roborella: els3, kas

Ectoedemia albifasciella: els3, kas, mol2

Ectoedemia subbimaculella: kas

HELIOZELIDAE

Heliozela resplendella: rem3 (P)

ADELIDAE

Nematopogon robertella: kas

Nemophora degeerella: kas, ves

INCURVARIIDAE

Phylloporia bistriga: kas

TISCHERIIDAE

Tischeria ekebladella: kas

TINEIDAE

Triaxomera parasitella: els3

Nemapogon cloacella: kas

Tinea semifulvella: kas

Monopis obviella: kas

BUCCULATRICIDAE

Bucculatrix frangutella: rem3

Bucculatrix ulmella: kas

GRACILLARIIDAE

Caloptilia alchimiella: kas

Acerops brongniardella: rem3 (P)

Parornix scoticella: kas

Parornix betulae: gor2 (P), rem5 (P)

Phyllonorycter harrisella: els3, kas

Phyllonorycter platani: els4 (P)

Phyllonorycte muelleriella: kas

Phyllonorycter ulmifoliella: kas

Cameraria ohridella: els4 (P), hil (P); hol (P)

Phyllocnistis unipunctella: els3, kas

YPONOMEUTIDAE

Prays fraxinella: els3

Cedestis gysseleniella: kas

Cedestis subfasciella: lan 4 (P)

Argyresthia retinella: kas, rem1, rem3

Argyresthia spinella: kas

Argyresthia conjugella: els3

Argyresthia pruniella: els3

PLUTELLIDAE

Plutella xylostella: els3

GLYPHIPTERIGIDAE

Glyphipterix thrasonella: rem1, rem4

LYONETIIDAE

Lyonetia clerkella: hei2 (P)

OECOPHORIDAE

Borkhausenia minutella: kas

^{NB}*Borkhausenia luridicomella*: kas

Hofmannophila pseudospretella: kas

Crassa tinctella: kas

Eratophyes amasiella: kas

Denisia similella: kas

ELACHISTIDAE

Elachista albidella: kas

COLEOPHORIDAE

Coleophora flavipennella: hei2 (P), kas

Coleophora milvipennis: els3, kas

Coleophora serratella: car5 (P), grs3 (P), hei2

(P), rem1, rem5 (P), spr4 (P)

Coleophora spinella: car5 (P), kas, spr4 (P)

Coleophora palliatella: car5 (P)

Coleophora laricella: car2, els3, kas: 60

Coleophora caespitella: els3

Coleophora glaucicolella: els3, kas

Coleophora otidipennella: els3, kas: 1

Coleophora alticolella: els3, kas, rem1, rem3

Coleophora striatipennella: els3

BLASTOBASIDAE

Hypatopa binotella: kas

GELECHIIDAE

Monochroa tenebrella: kas

Bryotropha basaltinella: kas

Exoteleia dodecella: kas

Parachronistis albiceps: kas

Teleiodes vulgella: kas

Teleiodes luculella: els3, kas

Teleiopsis diffinis: kas

Neofaculta ericetella: els3

TORTRICIDAE

Aethes smeathmanniana: kas

Cochylis dubitana: els3, kas

^{NB}*Spatalistic bifasciana*: kas

Tortrix viridana: kas

Cnephasia incertana: kas

Pseudargyrotoza conwagana: els3, kas

Capua vulgana: els3, kas

Archips oporana: kas

Choristoneura hebenstreitella: els3, kas

Ptycholoma lecheana: kas

Pandemis cerasana: els3, kas

Syndemis musculana: kas

Clepsis spectrana: kas

Adoxophyes orana: kas

Hedya nubiferana: kas

Piniphila bifasciana: kas

Argyroploce lacunana: kas, rem1, rem3

Olethreutes arcuella: rem3

Celypha striana: kas

Ancylis mitterbacheriana: kas

Ancylis unculana: els3, kas

Ancylis apicella: kas

Epinotia subocellana: kas, rem1

Epinotia tetraquetra: kas

Epinotia tedella: kas

Epinotia rubiginosana: els3, kas

Epinotia nanana: kas

Epiblema uddmanniana: kas, rem1

Epiblema foenella: kas

Eucosma cana: els3, kas

Spilonota ocellana: kas

Rhyacionia buoliana: kas

Rhyacionia pinivorana: els3, kas

Strophedra weirana: kas

Cydia fagiglandana: kas

CHOREUTIDAE

Anthophila fabriciana: ves

EPERMENIIDAE

Epermenia chaerophylla: car5 (P); els3 (P);

rem1 (P)

PYRALIDAE

Aglossa caprealis: kas

Cryptoblabes bistriga: kas

Elegia similella: els3

Myeoloides circumvoluta: kas

Assara terebrella: kas

Phycitodes maritima: els3, kas

Scoparia ambigualis: els3, kas

Chrysoteuchia culmella: els3

Crambus pratella: kas

Crambus lathoniellus: els3, kas

Catoptria permutatella: kas

Catoptria osthelderi: kas

Elophila nymphaeata: kas

Phlyctaenia coronata: kas

De Microlepidoptera van De Kempen

J.H. Kuchlein

Evenals tijdens de zomervergadering van vorig jaar te Schiphorst waren de weersomstandigheden redelijk goed, hoewel de nachten iets aan de koele kant waren. De lichtvangsten leverden niettemin goede resultaten op, waardoor in totaal 117 soorten micro's konden worden genoteerd. Dat zijn er slechts tien minder dan vorig jaar, dat we als een van de meest succesvolle van de afgelopen 25 jaar typeerden. Twee van de gevonden soorten zijn nieuw voor de provincie Noord-Brabant, namelijk *B. luridicomella* en *S. bifasciana*.

DIPTERA - vliegen en muggen

J.H.C. Velterop, L. Blommers, J. Huijbregts, B. van Maanen & W.N. Ellis

De volgorde en de nomenclatuur volgen zo veel mogelijk de indeling in Beuk et al. (2002).

CECIDOMYIIDAE - galmuggen

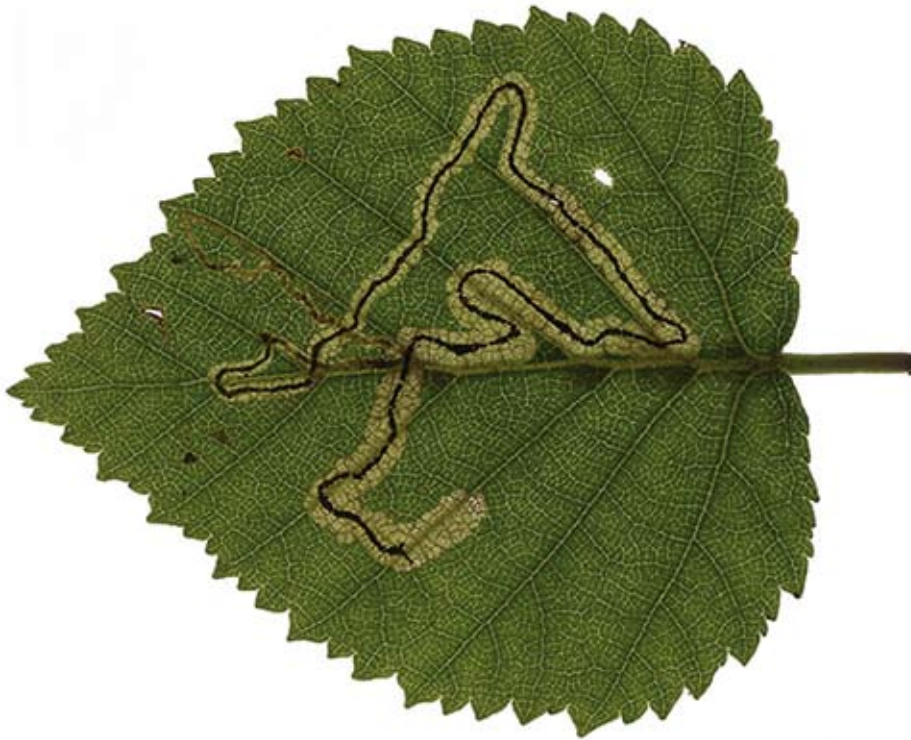
Cystiphora taraxaci: els4

Dasineura urticae: els3

Macrodiplosis pustularis (= *M. dryobia*): car5, grs3, rem3, spr5

Macrodiplosis roboris (= *M. volvens*): grs3

Massalongia rubra: car5, rem3, rem5. Een minder gewone soort (figuur 7).

Figuur 7. De mijn van de galmug *Massalongia rubra* in een populierenblad. Foto: W.N. Ellis
The mine of the gall midge *Massalongia rubra* in a poplar leaf.

CHAOBORIDAE - spookmuggen

^{NL}*Mochlonyx fuliginosus*: rem1

DIXIDAE - meniscusmuggen

Dixella aestivalis: els3

SIMULIIDAE - kriebelmuggen

Simulium lundstromi: utr

RHAGIONIDAE - snipvliegen

Rhagio scolopaceus: gor3, mid2

TABANIDAE - dazen

Haematopota italica: mid2

Haematopota pluvialis: grs3

Hybomitra bimaculata: gor4, mid2, grs3

STRATIOMYIDAE - wapenvliegen

Chloromyia formosa: gor3, mid2

ASILIDAE - roofvliegen

Dioctria atricapilla: els3, grs3, hei3, lan4, mid2

Dioctria hyalipennis: els3, hei2

Dysmachus trigonus: mid2

Laphria flava: hei3

Neoitamus cyanurus: gor3, gor4, hei2

DOLICHOPODIDAE - slankpootvliegen

Dolichopus claviger: hei2, ann1

Dolichopus discifer: hei3

Dolichopus plumipes: grs3

Dolichopus simplex: grs3

Dolichopus unguilatus: ann1, gor3, grs3, hei3, mid2

Hercostomus cupreus: ann1

Medetera sp.: mid2

Medetera micacea: grs3

PHORIDAE - bochelvliegen

Phoridae sp.: ann1

SYRPHIDAE - zweefvliegen

Cheilosia albitarsis: gor4, grs3

Episyrphus balteatus: mid2

Eristalis interrupta (= *E. nemorum*): ann1, gor3, mid2

Eristalis intricaria: mid2

Eristalis tenax: ann1, gor3

Helophilus pendulus: gor3

Melanogaster hirtella: gor4

Melanogaster nuda (= *E. viduata*): grs3

Myathropa florea: ann1, gor3

Platycheirus angustatus: grs3

Platycheirus clypeatus: grs3

Volucella bombylans: mid2

CONOPIDAE - blaaskopvliegen

Sicus ferrugineus: mid2

ULIDIIDAE - prachtvliegen

Melieria crassipennis: gor4, grs3

LAUXANIIDAE

Calliopum aeneum: gor3, grs3

Minettia fasciata: gor3

Minettia longipennis: grs3, mid2

SCIOMYZIDAE

Pherbina coryleti: gor4

Trypetoptera punctulata: hei2, hei3

AGROMYZIDAE - mineervliegen

Agromyza alnibetulae: spr5

Agromyza flaviceps: els3, grs3

Agromyza johannae: hei2, lan4

Agromyza nana: els3

Agromyza mobilis / *nigrella*: els4. Verzameld als larve, maar bij thuiskomst al verpopt en niet meer op soort te determineren.

Agromyza nana: car5, els3, rem5, spr5

Agromyza nigrociliata: els4

Amauromyza flavifrons: els3, grs3

Aulagromyza hendeliana: gor2, hei2

Cerodontha incisa / *pygmaea*: els4. Verzameld als larve, maar bij thuiskomst al verpopt en niet meer op soort te determineren.

Cerodontha ireos: grs3

Chromatomyia horticola: gor2

Chromatomyia periclymeni: hei2

Chromatomyia syngenesiae: els3, els4

Liriomyza eupatorii: hei2

Liriomyza taraxaci: els4

Phytomyza angelicae: grs3, spr4

^{NL}*Phytomyza buhriana*: els3, spr4. Bekend

uit Noord-Duitsland. Mijnen die mogelijk tot deze soort behoren zijn in 2002 gevonden in Luxemburg op kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*). In Voor- schoten en Cadzand werden mijnen gevonden die waarschijnlijk tot *P. buhriana* behoren, met helaas één puparium en geen larven. Het materiaal uit Baarschot en Westelbeers leverde twee larven op, echter dood en geparasiteerd.

Phytomyza chaerophylli: els3

Phytomyza eupatorii: hei2, rem5

Phytomyza glechomae: els4, grs3

^{NL}*Phytomyza griffithsi*: rem3, spr5. Niet bekend uit België; de soort is beschreven door Spencer (1963) en inmiddels gevonden in Engeland en Duitsland. Mijnen komen ook veel voor bij planten die sterk worden betreden (Buhr 1964); dat geldt zeker ook voor de Nederlandse waarnemingen. Waardplanten: smalle weegbree (*Plantago major*) en ruige weegbree (*P. media*). Behalve van Lage Mierde en Baarschot gevonden in Bloemendaal en het hartje van Amsterdam, in alle gevallen op *P. major* (www.bladmineerders.nl).

Phytomyza lappae: rem5

Phytomyza pastinacae s.l. (inclusief *P. spondylii*): grs3

Phytomyza plantaginis: els3

Phytomyza pubicornis: spr4

Phytomyza ranunculi: car5, els3, rem5, spr5

Phytomyza thysselinivora: rem5

OPOMYZIDAE - weidevliegen

Opomyza germinationis: gor3, grs3, lan4, mid2

ANTHOMYIIDAE - bloemenvliegen

Eustalomyia histrio: ann1

Hydrophoria sp.: grs3

Pegomya flavifrons: els3, els4, hei2

Pegomya hyoscyami: ann1

Pegomya solennis: car5, els3, gor2, hei2, lan4, rem3, spr4

FANNIIDAE

Fannia rondanii: gor3

MUSCIDAE - echte vliegen

Coenosia tigrina: gor4, grs3

Hebecnema nigra: grs3

Hebecnema umbratica: grs3

Helina impuncta: ann1, hei2

Helina reversio: gor4, grs3

Hydrotaea aenescens: wes

Hydrotaea armipes: wes

Hydrotaea dentipes: ann1, wes

Hydrotaea ignava: wes

Hydrotaea irritans: ann1

Mesembrina meridiana: grs3

Musca autumnalis: ann1, grs3

Musca domestica: grs1, rem3

Polietes lardarius: ann1

Muscina levida: ann1, gor3

Mydaea anicula: gor4, grs3

Myospila meditabunda: hei2

Phaonia fuscata: grs3

SCATHOPHAGIDAE

Scathophaga lutaria: rem3

Scathophaga suilla: rem3

Scathophaga stercoraria: ann1, grs3, gor3,
hei2, mid2

CALLIPHORIDAE - bromvliegen

Bellardia vulgaris: ann1

Cynomya mortuorum: lan4

Lucilia caesar: ann1, grs1, gor3, mid2, rem3

Lucilia illustris: wes

Lucilia sericata: wes

Lucilia silvarum: rem3

Melanomyia nana: hei2

Pollenia angustigena: ann1, gor3, grs1, mid2

Pollenia rudis: grs1, mid2

SARCOPHAGIDAE - dambordvliegen

Sarcophaga lehmanni: ann1, els3, gor3, grs1,
hei2, hei3, mid2, rem3

Sarcophaga variegata: els3, grs1, hei3, rem3

TACHINIDAE - sluipvliegen

Blondelia nigripes: grs3

Gymnosoma rotundatum: gor4, grs3

Zophomyia temula: gor3

***Mochlonyx fuliginosus* (Diptera:
Chaoboridae) in De Kempen en
elders in Nederland**

B. van Maanen

In kleine, tijdelijke heidepoeltjes op de Reuselse Moeren (het Goor) werden vijf larven verzameld van *Mochlonyx fuliginosus* (figuur 8). Het geslacht *Mochlonyx* behoort samen met het geslacht *Chaoborus* tot de kleine familie der spookmuggen, de Chaoboridae. Hun naam danken ze aan de onopvallende maar zeer karakteristieke, slanke larven van *Chaoborus*, die doorzichtig zijn en horizontaal in de waterkolom

Figuur 8. De vindplaats van *Mochlonyx fuliginosus* in de Reuselse Moeren. Foto: B. van Maanen
The collecting site of *Mochlonyx fuliginosus* at the Reuselse Moeren.

zweven. De larven van *Mochlonyx* lijken hierop, maar hebben een sterk opgeblazen borststuk en zijn niet doorzichtig. Alle zijn rovers en ze bezitten tot grijpers omgevormde antennen. Larven van *Mochlonyx* kunnen in het veld door een onoplettende waarnemer gemakkelijk worden aangezien voor larven van Culicidae (steekmuggen), waarmee ze vaak samen voorkomen.

Van *Mochlonyx* komen in Europa slechts drie soorten voor (Saether 2002). Van Haaren & Beuk (2002) vermelden voor Nederland alleen *M. triangularis* en *M. velutinus*; *M. fuliginosus* blijkt formeel niet eerder gemeld voor Nederland. Toch zijn verscheidene vondsten van deze soort bekend uit rapporten en van internet. Wanningen & Bezuijen (2003) geven drie vindplaatsen op uit Drentse vennen, waarbij ze vermelden dat de soort nieuw voor Nederland is. Tevens noemen ze een recente Limburgse vondst, die vermoedelijk betrekking heeft op een ongepubliceerde

vondst in de Mariapeel door Waterschap Peel en Maasvallei. In een uitgebreid onderzoek naar aquatische macrofauna in het Korenburgerveen (Achterhoek) blijkt *M. fuliginosus* op vijf locaties voor te komen in behoorlijke aantallen (Verberk & Esselink 2003). In hetzelfde gebied trof ik de soort ook al in 2002 aan in een klein veenpoeltje (in het Meddosche Veen). Op de internetsite www.limnodata.nl, een databank van Nederlandse waterbeheerders, is een zestal vondsten te vinden (waarvan twee onder het synoniem *M. martinii*). Ze zijn afkomstig uit Drente (hoogstwaarschijnlijk dezelfde vondsten als van Wanningen & Bezuijen, 2003), Overijssel (Twente) en Noord-Brabant. Nijboer & Verdonshot (2001) noemen de soort (als *M. martinii*), in Nederland zeldzaam.

Vermoedelijk hebben de meeste opgevonden betrekking op larvenvondsten. Toch kan worden aangenomen dat de determinaties voor het merendeel juist zijn.

Mochlonyx fuliginosus is in alle stadia eenvoudig te onderscheiden van beide andere *Mochlonyx*-soorten (Saether 2002). Opvallend is dat de meeste vondsten tamelijk recent zijn, van na 2000. De vraag is of de soort toeneemt in Nederland of dat er groeiende aandacht is voor tijdelijke milieus bij bijvoorbeeld waterschappen en onderzoeksinstellingen. *Mochlonyx*-larven leven vooral in kleine, onaanzienlijke, uitdrogende heidepoeltjes, die vaak met een groot schepnet moeilijk te bemonsteren zijn. Door deze biotoopvoorkeur zal het hele genus vermoedelijk sterk onderbemonsterd zijn in Nederland.

HYMENOPTERA SYMPHYTA - bladwespen

W.N. Ellis & L. Blommers

TENTHREDINIDAE - bladwespen

Athalia circularis: grs3
Athalia lugens: grs3
Caliroa annulipes: grs3
Caliroa varipes: grs3
Fenusa dohrmii: rem3
Fenusa pumila: rem5
Fenusella nana: grs3, hei2, rem5
Hemichroa australis: spr3
Heterarthrus aceris: hei2
^{NL}*Heterarthrus cuneifrons*: hei2. Twee bezette mijnen gevonden op 8 en 9 juni in De Utrecht; de cocon werd op 16 juni gevormd. Eind juli is een verlaten mijn (met uitsnede) gevonden in Duin en Kruidberg. De soort is beschreven uit Neder-Oostenrijk. De waardplant is gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*).
Heterarthrus ochropoda: car5, hei2
Heterarthrus vagans: els3, rem3
Macrophya annulata: gor4
Macrophya duodecimpunctata: gor4
Pontania bridgmanii: grs3
Profenusa thomsoni: rem5
Scolioneura vicina: els4, gor2, hei2, spr5

ARGIDAE - kortspruitbladwespen

Arge cyanocrocea: grs3

PAMPHILIIDAE - spinselbladwespen

Pamphilius hortorum: grs3

HYMENOPTERA PARASITICA - sluipwespen

W.N. Ellis

CYNIPIDAE - galwespen

Biorhiza pallida: els4, spr4

HYMENOPTERA ACULEATA - bijen, wespen, mieren

Formicidae: P. Boer, met bijdragen van B. Vierbergen & M.B.P. Drost. Overige Aculea-

ta: J. Smit, L. Blommers. De volgorde en de nomenclatuur volgen de indeling in Peeters et al. (2004).

FORMICIDAE - mieren

Formica fusca: hei1, hei3, hei4, lan2, lan4, mie1, moe1, moe2, mol2, rem2, spr1, spr2, tur
Formica polyctena: hei3, spr1
Formica pratensis: moe2, tur, wel2
Formica rufa: hei3, hei5, tur
Formica rufibarbis: lan2, lan4
Formica sanguinea: hei1, moe1, lan2, spr1, tur
Lasius brunneus: mie2
Lasius fuliginosus: lan2, moe1, spr1
Lasius niger: hei1, hei3, mie1, moe2, lan2, lan4, rem2, spr2, tur, wel2
Lasius platythorax: car3, hei1, hei5, moe1, lan2, lan4, spr1, tur, wel2
Lasius umbratus: hei5
Leptothorax acervorum: lan2, spr1, tur
Leptothorax muscorum: moe2, spr1
Myrmica rubra: hei1, hei3, lan2, rem2, spr1, spr2, wel2
Myrmica ruginodis: spr1, spr2
Myrmica rugulosa: mie1
Myrmica sabuleti: spr1
Myrmica scabrinodis: lan2, spr1, tur
Stenamma debile: spr1
Temnothorax nylanderi: hei1, hei4, lan2, mie2, mol2, spr1, tur, wel2
Tetramorium caespitum: hei1, lan2, spr1

POMPILIDAE - spinnendoders

Auplopus carbonarius: grs3
Priocnemis susterai: gor4
Caliadurgus fasciatellus: gor4, grs3
Arachnospila spissa: gor4, grs3, spr3

VESPIDAE - plooiwleugelwespen

Ancistrocerus nigricornis: grs3
Ancistrocerus parietum: grs3
Vespula vulgaris: grs3

SPHECIDAE - langsteelgraafwespen

Ammophila sabulosa: lan1

CRABRONIDAE - graafwespen

Crabro peltarius: gor4, grs3, spr3
Crabro scutellatus: gor4, spr3
Crossocerus ovalis: gor4, grs3
Crossocerus tarsatus: gor4
Crossocerus varus: gor4
Crossocerus wesmaeli: gor4
Ectemnius continuus: mol1
Lindenius albilabris: spr3
Oxybelus uniglumis: grs3
Passaloecus singularis: grs3
Pemphredon lugens: gor4
Pemphredon rugifer: gor4, oos. Een geheel zwarte bladwesp die achteruit lijkt te gaan en tegenwoordig vrij zeldzaam is. De soort komt voor langs warme, windvrije bosranden, parken en tuinen (Peeters et al. 2004).

Nysson spinosus: grs3
Cerceris quadricincta: grs3

APIDAE s.l. (bijen)

Andrena barbilabris: gor4
Andrena fucata: gor6
Andrena fulvida: grs3, oos
Andrena subopaca: grs3, gor4
Nomada opaca: grs3, spr3. Deze wesp bij parasiteert op de bij *Andrena fulvida*. Het is een bedreigde soort die recent in Noord-Brabant en Limburg is gevonden (Raemakers 2000, Smit 2006).
Nomada sheppardana: gor4, oos
Nomada striata: grs3
Bombus hortorum: grs3
Bombus hypnorum: grs3
Bombus jonellus: grs3, gor4, lan1, spr3
Bombus lucorum: gor4
Bombus pascuorum: gor4, grs3, mol1, spe
Bombus pratorum: grs3
Bombus sylvestris: gor4, grs3, mid2
Hylaeus hyalinatus: spe
Halictus tumulorum: spr3
Lasioglossum leucozonium: grs3, mid2, mol1
Lasioglossum sabulosum: lan1
Lasioglossum sexstrigatum: gor4, spr3
Lasioglossum villosulum: mol1
Lasioglossum zonulum: grs3
Sphcodes gibbus: spe
Sphcodes monilicornis: grs3
Megachile willughbiella: spe
Osmia niveata: mol1

De mieren van De Kempen (Hymenoptera: Formicidae)

P. Boer

Na 1980 zijn 36 mierensoorten in de provincie Noord-Brabant waargenomen (Van Loon 2004), tijdens deze zomervergadering 21. De meest aangetroffen (en bovengronds actieve) mierensoorten in dit gedeelte van Noord-Brabant bleken *Temnothorax nylanderi*, *Lasius niger*, *L. platythorax*, *L. fuliginosus*, *Formica fusca*, *Myrmica scabrinodis* en *M. rubra*. De diversiteit aan mieren bleek in het algemeen relatief laag, ook in de bezochte natuurterreinen. De oorzaak daarvan zou het sterk agrarische karakter van deze streek kunnen zijn en de daarmee gepaard gaande milieubelasting.

COLEOPTERA - kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, Th. Heijerman, M. B.P. Drost, F. van Nunen, R. Jansen, Gert van Ee, J. Muilwijk, J. Huijbregts & A. Threels.

Met kleine bijdragen van P. Boer, L. Blommers, P-p. Chen en W.N. Ellis. De volgorde van de families en de soorten is zo veel mogelijk gebaseerd op Brakman (1966), de naamgeving op Lucht (1987), Lohse & Lucht (1989, 1992), Drost et al. (1992), Beenen &

Winkelman (1993) en Heijerman (1993).

Door Brakman (1966) worden 3830 soorten kevers uit Nederland gemeld, waarvan 2517 uit Noord-Brabant. Het aantal keversoorten van Nederland was aan het einde van de vorige eeuw opgelopen tot 4044 (Vorst & Huijbregts 2001a) en daar zijn er inmiddels nog enkele tientallen bijgekomen. De onderstaande lijst vermeldt 798 taxa (20% van de Nederlandse soorten). Van deze soorten worden er 68 niet voor de provincie Noord-Brabant gemeld door Brakman (1966), noch komen ze voor in het verslag van de zomerbijeenkomst te Wintelre in 1994 (Cuppen et al. 1995). Worden de soorten voorafgegaan door een cijfer dan verwijst dit naar een andere publicatie dan Brakman (1966) of Cuppen et al. (1995), waarin de desbetreffende soorten voor Noord-Brabant worden gemeld: 1: Muilwijk & Heijerman 1991; 2: Turin 2000; 3: Drost et al. 2004; 4: Huijbregts 1982; 5: Van Berge Henegouwen 1986; 6: Van Wierlink 2004; 7: Van Stuivenberg 1997; 8: Huijbregts 2006; 9: Cuppen & De Oude 1996; 10: Cuppen & Vorst 2006; 11: Cuppen et al. 2004; 12: Anonymus 1993; 13: Vorst & Huijbregts 1993a; 14: Vorst & Huijbregts 1993b; 15: Vorst et al. 1995; 16: Vorst et al. 1997.

Deze groep van in andere periodieken gepubliceerde kevers telt 21 soorten. Voor 30 keversoorten bestaan ongepubliceerde waarnemingen, soms zelfs van voor 1966, die merendeels bij de voorbereiding voor de nieuwe kevercatalogus te voorschijn kwamen; deze worden in de lijst voorafgegaan door het getal 99. Van de resterende 17 soorten zijn ons geen waarnemingen bekend, een respectabel aantal voor een relatief goed onderzochte provincie als Noord-Brabant. Het is niet verwonderlijk dat deze soorten vooral te vinden zijn in families met lastig te determineren kleine kevertjes, zoals Clambidae, Cryptophagidae, Latridiidae, Staphylinidae (alleen Aleocharini) en vooral Ptiliidae. Toch behoren ook enkele opvallend gekleurde soorten als *Triplax russica* en het boktorretje *Pachytodes cerambyciformis* tot de nieuwe soorten.

CARABIDAE - loopkevers

Cicindela hybrida: car1

Cicindela campestris: car1, grs4, lan1, lan2

Carabus problematicus: grs3, hei2, spr2

Carabus nitens: lan2. Minder gewone soort van natte en droge heide (Turin 2000), die mogelijk baat heeft bij afplaggen van dichtgegroeide heidevelden.

Carabus clatratus: lan2. Een nachtactieve loopkever in hoogvenen, laagveenmoerassen en natte duinvalleien, die gewoonlijk wordt aangetroffen op natte bodems met veel vegetatie, of zelfs in ondiep water. De soort is in Nederland zeldzaam en sterk achteruitgegaan op

de zandgronden en nagenoeg verdwenen in de laagveengebieden (Turin 2000).

Op de Landschotse Heide gevonden langs de oever van een ven.

Nebria brevicollis: ann1, gor2, lan2, rem1

Nebria salina: lan2

Notiophilus aquaticus: lan2, rem1

Notiophilus rufipes: utr

Notiophilus biguttatus: gor2, grs3, hei2, rem1

Elaphrus cupreus: car1, gor2, hei2, lan2

Elaphrus riparius: hei2, lan2, rem1

Loricera pilicornis: gor2, hei2, rem1, utr

Clivina fossor: hei1, hei2, utr, wel2

Clivina collaris: gor2, hei1, hei2, utr

Dyschirius arenosus: car1, gor2, lan2

Dyschirius obscurus: utr

Dyschirius aeneus: hei2

Dyschirius globosus: car1, car3, gor2, hei1,

hei2, lan2, rem1, wel2

Omophron limbatum: car1, lan2

¹ *Asaphidion curtum*: gor2, hei2, utr. Dit

loopkevertje werd door Muilwijk & Heijerman (1991) voor het eerst uit Nederland gemeld van een groot aantal vindplaatsen, onder andere uit Noord-Brabant. De kever werd gespoeld van de oevers van de laaglandbeken Reusel (figuur 9) en Rovertsche Leij.

Bembidion velox: lan2. Waarnemingen buiten het rivierengebied komen bij deze bewoner van onbegroeide oevers niet vaak voor (Turin 2000).

Bembidion lampros: car1, gor2, lan2, spr2

Bembidion dentellum: gor2, hei2

Bembidion obliquum: car1, lan2

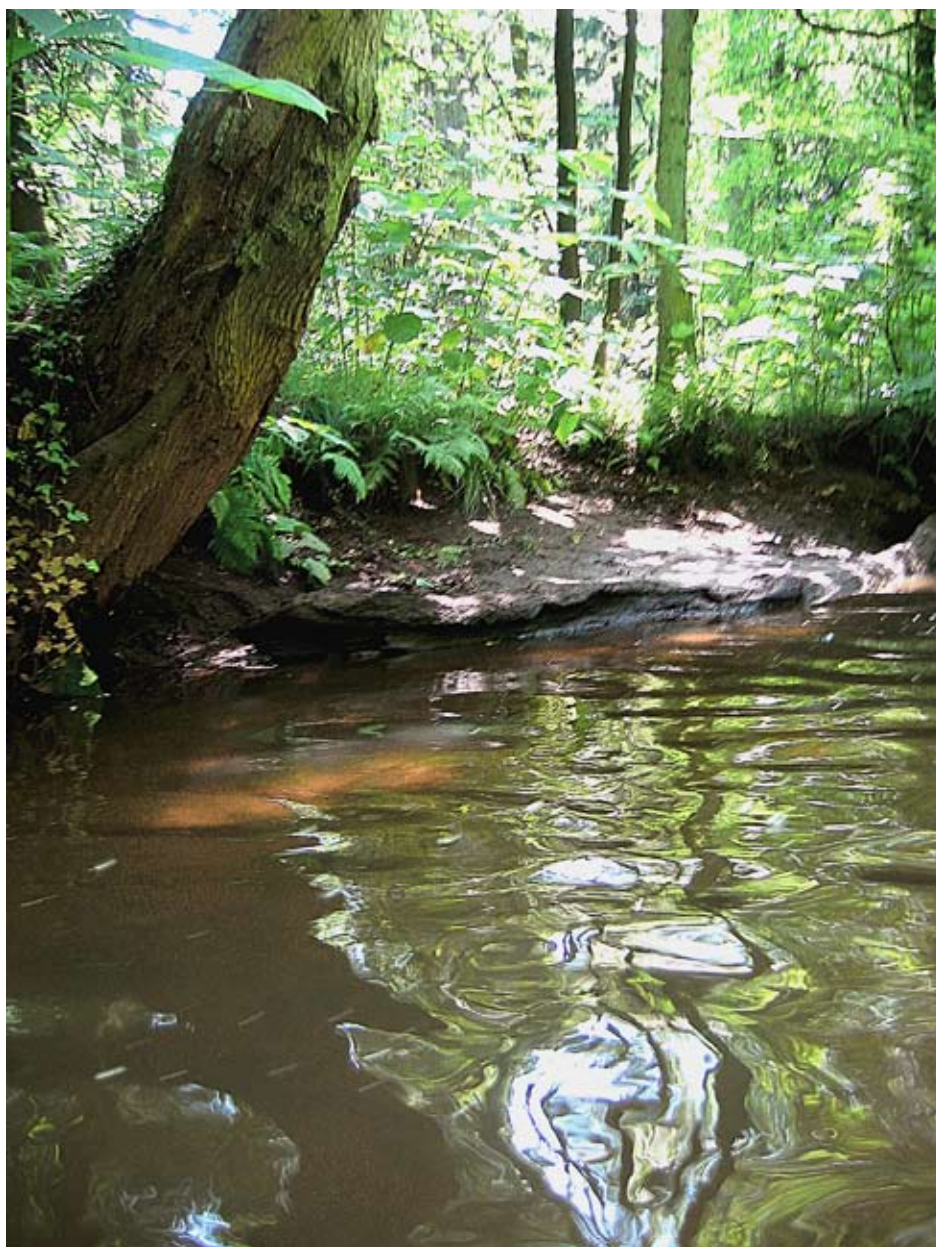
Bembidion tetracolum: car1, gor2, hei1, hei2, utr

Bembidion femoratum: lan2

Bembidion doris: ann2, car1, grs4, hei1, hei2, rem1, utr

Bembidion articulatum: car1

Bembidion guttula: hei2, mol2

Figuur 9. De Reusel met natuurlijke oevers in De Utrecht. Foto: M.B.P. Drost
The brook de Reusel with naturally formed banks in De Utrecht.

Bembidion lunulatum: mol2

⁹⁹ *Tachyta nana*: rem1, wel2. Deze dagactieve loopkever wordt vrijwel uitsluitend aangetroffen achter los schors van loof- en naaldbomen (Turin 2000) en predeert op larven en adulten van Scolytidae (schorskevers). De soort is zeer zeldzaam in Nederland, maar werd tijdens de zomerbijeekoms in twee verschillende (vochtige) terreinen door meerdere coleopterologen aangetroffen op dode berkenbomen.

² *Trechoblemus micros*: utr. Deze loopkever met een verborgen leefwijze in krimp-scheuren en in ondergrondse gangen en nesten van zoogdieren wordt vaak aangetroffen in aanspoelsel na hoogwater (Turin 2000). De kever werd gespoeld van de oever van de Reusel.

Oodes helopioides: mol2

Badister lacertosus: hei2

Pseudoophonus rufipes: spr2

Stenolophus teutonius: lan2

Stenolophus mixtus: ann2, mol2

Acupalpus flavicollis: car1

Acupalpus brunripes: car1

Acupalpus parvulus: car1, rem1

Acupalpus dubius: car1, mol2, rem1, wel2

Bradycellus ruficollis: car1

Bradycellus harpalinus: ann2

Trichocellus placidus: wel2

Anisodactylus binotatus: lan2

Amara plebeja: hei1, lan1

Amara kulti: ann1. Deze vrij zeldzame loopkever werd waargenomen in een weiland in de nabijheid van een poeltje.

Amara familiaris: grs3

Poecilus lepidus: lan2

Poecilus versicolor: lan2, spr1

Pterostichus vernalis: hei1, lan2

Pterostichus niger: grs3, hei2, utr

Pterostichus melanarius: hei2

Pterostichus nigrita: gor2, hei2, mol2, rem1

Pterostichus rhaeticus: car1, grs4, hei2, rem1

Pterostichus minor: car1, car3, grs4, hei2, rem1

Pterostichus strenuus: hei1, hei2, utr, wel2

Pterostichus diligens: car1, lan2, rem1, spr1

Calathus cinctus: spr2

Agonum sexpunctatum: lan2, rem1

Agonum marginatum: lan2, mol2

Agonum muelleri: lan2

Agonum versutum: car1

Agonum afrum: hei2

Agonum fuliginosum: car1, grs4, rem1, utr

Agonum thoreyi: grs3

Limodromus assimilis: ann1, gor2, hei1, hei2, rem1, utr

Paranchus albipes: gor2, hei1, hei2, utr

Oxypselaphus obscurus: car1, gor2, hei2, lan2, wel2

Paradromius linearis: hei2, lan2, wel2

Calodromius spilotus: lan2, rem1

Philorizus melanocephalus: ann2, wel2

Syntomus foveatus: car4, lan2

Microlestes minutulus: spr2

HYGROBIIDAE - pieptorren

Hygrobia hermanni: lan2, rem1

HALIPLIDAE - watertreders

Haliplus ruficollis: gor2, hei2

Haliplus heydeni: gor2, hei1, hei2

Haliplus fluviatilis: gor2, grs1, utr

³ *Haliplus sibiricus*: gor2. Lundmark et al. (2001) toonden aan dat *Haliplus wehnckei* een junior synoniem is van *H. sibiricus*.

Dit is een minder gewone *Haliplus*-soort in laaglandbeken, kanalen en vaarten op de zandgronden en zoete kleigebieden.

Haliplus lineatocollis: gor2, hei1, hei2

Haliplus laminatus: gor2

Haliplus fulvus: wel2

Haliplus flavicollis: grs1, mol2, rem1

NOTERIDAE

Noterus crassicornis: car1, hei1, hei2

Noterus clavicornis: car1, gor2, hei2, lan2, mol2, rem1

DYTISCIDAE - waterroofkevers

Laccophilus poecilus: car1. Een vrij zeldzame bewoner van vennen, die uitsluitend in de zuidelijke helft van Nederland wordt aangetroffen.

Laccophilus minutus: car1, mol2, rem1, wel2

Laccophilus hyalinus: car1

Hyphydrus ovatus: car1, hei1, rem1

Hydroglyphus geminus: car1, gor2, lan2, mol2, rem1, wel1

Bidessus unistriatus: car1, lan2, mol2, rem1, wel1, wel2. Een vrij zeldzame bewoner van vennen met veel *Sphagnum* en een zandige bodem, soms ook in laaglandbeken en zandafravingen.

Hygotus impressopunctatus: car1, wel2

Hyrotus versicolor: grs1

Hygotus inaequalis: car1, mol2, rem1

Hygotus decoratus: car1, hei2, rem1

Hydroporus angustatus: car1, grs3, mol2

Hydroporus neglectus: car1, grs3, grs4, mol2, rem1

Hydroporus umbrosus: car1, mol2, rem1

Hydroporus tristis: car1, grs4, lan2, rem1, utr, wel2

Hydroporus gyllenhalii: car1, grs3, grs4, lan2, rem1, wel1

Hydroporus palustris: grs1, grs3

Hydroporus incognitus: grs3, grs4, wel2

Hydroporus striola: grs3

Hydroporus erythrocephalus: car1, grs4, lan2, rem1, wel1, wel2

Hydroporus obscurus: rem1. Een vrij zeldzame waterroofkever in *Sphagnum*-rijke vennen en ongestoorde hoogvenen.

Hydroporus planus: car1, grs4, mol2

Hydroporus pubescens: car1, grs3, grs4, lan2, rem1, wel1

⁹⁹ *Hydroporus discretus*: els3, utr. Een vrij gewone bewoner van bronbeken op de Veluwe en Zuid-Limburg, daarnaast plaatselijk in wateren met veel opwel-lend kwelwater.

Hydroporus nigrita: els3

Hydroporus melanarius: car1, grs3, grs4, rem1

Hydroporus memnonius: grs3, grs4, mol2, utr

Graptodytes pictus: els3, gor2, hei2, rem1, utr

Stictotarsus duodecimpustulatus: hei1, hei2, utr. Deze en de volgende soort zijn karakteristieke bewoners van laaglandbeken, die door normalisatie sterk achteruit zijn gegaan.

Nebrioporus elegans: gor2

Agabus bipustulatus: car1, els3, grs3, grs4, lan2, mol2, rem1

Agabus sturmii: car1, grs4, hei1

Agabus uliginosus: grs4

Agabus paludosus: els3

Agabus nebulosus: lan2

Agabus affinis: car1, grs3, grs4, rem1

Agabus congener: car1, rem1. Vrij zeldzame soort in vennen en veenputten in hoogvenen.

Agabus didymus: car1, els3, utr

Agabus labiatus: car1, lan2, rem1, wel1, wel2

Liopterus haemorrhoidalis: car1, grs3, lan2, mol2, rem1

Ilybius chalconatus: car1, els3, gor2, hei2, utr

Ilybius montanus: car1, grs4, (lan2), mol2, rem1, utr. Op de Landschotse Heide zijn uitsluitend vrouwtjes waargenomen.

Ilybius ater: car1, mol2, rem1

Ilybius fuliginosus: car1

Ilybius guttiger: grs3, rem1

Ilybius aenescens: car1, lan2, rem1

Rhantus suturalis: mol2, rem1

⁹⁹ *Rhantus frontalis*: mol2. Vrij algemeen in het westen van het land, maar minder gewoon op de zandgronden.

Rhantus suturellus: car1, lan2, rem1, wel2. Een vrij zeldzame soort in *Sphagnum*-rijke vennen.

Rhantus exsoletus: car1, grs1, grs4, hei1, lan2, mol2, rem1

Colymbetes fuscus: els3

Hydaticus seminiger: car1, grs3, mol2

Graphoderus zonatus: lan2, rem1

Graphoderus cinereus: wel2

Acilius sulcatus: rem1

Acilius canaliculatus: grs3, grs4

Dytiscus marginalis: (hei2), utr

Cybister lateralimarginalis: mol2, rem1

GYRINIDAE - schrijvertjes

Gyrinus substriatus: car1, grs1

HYDRAENIDAE

Hydraena testacea: gor2, grs3, hei2, mol2, utr

Hydraena sp.: hei2

Ochthebius bicolon: gor2. Karakteristieke bewoner van oevers van beschaduwde beken.

Ochthebius minimus: car1

Limnebius truncatellus: hei2. Een vrij zeldzame bewoner van de oevers van schone, stromende wateren.

Limnebius aluta: mol2

HELOPHORIDAE

- Helophorus grandis*: car1
Helophorus aequalis: car1, car3, els1, els3, gor2, grs4, hei2, lan2, mol2, rem1, utr, wel2
Helophorus nubilis: hei2
Helophorus brevipalpis: gor2, grs1, hei2, mol2, utr
Helophorus obscurus: car1, els3, gor2, grs4, hei1, hei2, mol2, rem1, utr
Helophorus granularis: mol2
Helophorus minutus: car1, mol2

HYDROCHIDAE

- Hydrochus crenatus*: mol2
Hydrochus angustatus: car1, gor2, mol2, rem1

HYDROPHILIDAE - spinnende water-torren

- Coelostoma orbiculare*: mol2
Sphaeridium scarabaeoides: rem2
Sphaeridium lunatum: gor2, rem2
Cercyon ustulatus: car1, gor2, hei1, hei2, utr
Cercyon impressus: gor2
Cercyon melanocephalus: hei2, lan1, rem2
Cercyon lateralis: bae, hei2, lan1, rem1
Cercyon terminatus: gor2
Cercyon pygmaeus: car4, lan1
Cercyon convexiusculus: car1, gor2, grs3, grs4, hei1, mol2, rem1, utr
⁴ *Cercyon sternalis*: hei2, mol2. Deze oeverbewonende *Cercyon* lijkt in zijn verspreiding grotendeels beperkt tot de zuidelijke helft van Nederland, vooral in het kustgebied en langs de grote rivieren (Huijbregts 1982).

- Cercyon analis*: gor2, hei2
Megasternum concinnum: gor2, lan1, mol2
Cryptopleurum minutum: rem1
Hydrobius fuscipes: car1, grs3, grs4, hei1, mol2, rem1
Anacaena globulus: car1, gor2, grs1, grs3, grs4, hei1, hei2, mol2, rem1, utr
Anacaena limbata: car1, utr
Anacaena lutescens: car1, els3, grs3, grs4, hei1, hei2, lan2, mol2, rem1, utr
⁵ *Anacaena bipustulata*: gor2. Deze waterkever is algemeen in het westen van het land. Op de zandgronden wordt de soort voornamelijk aangetroffen op de oevers van beken en rivieren.

- Laccobius minutus*: car1
Laccobius bipunctatus: grs1, mol2
Helochares punctatus: car1, grs4, lan2, mol2, rem1, wel1, wel2
¹⁶ *Enochrus melanocephalus*: car1
Enochrus quadripunctatus: lan1, mol2
Enochrus affinis: car1, lan2, mol2, rem1, wel1, wel2

- Enochrus coarctatus*: car1, mol2
Cymbiodyta marginella: mol2
Chaetarthria seminulum: hei2
Berosus signaticollis: lan2, rem1, wel1, wel2
Berosus luridus: rem1

SILPHIDAE - aaskevers

- Nicrophorus humator*: grs3

- Nicrophorus vespilloides*: gor1, grs3, mol2
Nicrophorus vespillo: mol2, wes
Necrodes littoralis: grs3
Thanatophilus sinuatus: grs4, mol2
Oiceoptoma thoracicum: grs3, mol2
Silpha tristis: spr1

CHOLEVIDAE

- Sciodrepoides fumatus*: hei2, mol2
Catops kirbyi: mol2
Catops picipes: hei1, spr1

LEIODIDAE - truffelkevers

- Triarthron maerkelii*: els2, els3, lan2. Leiodidae werden slechts zelden verzameld tijdens de zomerbijeenkomsten. Met behulp van 'truffelvalen' – de naam spreekt voor zich – zijn nu enkele soorten gevangen, met *T. maerkeli* als meest voorkomende soort.

- Leiodes polita*: els2
Colenis immunda: hei1
Anisotoma humeralis: hei1

CLAMBIDAE

- ^{NB} *Clambus simsoni*: mol2. Deze immigrant van het Australische continent is in 1999 voor het eerst in Nederland aangetroffen in grote hopen maaisel van een nat hooiland in de Mariapeel (Cuppen & Vorst 2001). In het Molenbroek werd een vrouwtje gezeefd uit blad en strooisel onder een dode ekster in een vochtig berkenbos met veel wilg en eik.

SCYDMAENIDAE

- Cephennium thoracicum*: gor1
Neuraphes elongatulus: hei1
Stenichnus scutellaris: hei1, hei2, lan2, mol1
Stenichnus collaris: hei1
Euconnus rutilipennis: grs3
Euconnus hirticollis: hei2
Microscydmus sp.: mol2

CORYLOPHIDAE

- Sericoderus lateralis*: hei1, mol1
Corylophus cassidoides: mol2
Orthoperus sp.: hei2, mol1

PTILIIDAE

- Ptenidium fuscicorne*: car1
Ptenidium nitidum: car1, car4, gor2, hei2, lan1, rem1
Ptenidium sp.: hei2

- ⁶ *Euryptilium saxonicum*: mol2. Deze soort is recent door Vorst & Huijbregts (2001b) gemeld als nieuw voor de fauna: hij werd talrijk aangetroffen in de directe nabijheid van het kadaver van een Schotse hooglander in de Nieuwe Kamp in De Imbosch op de Veluwe. Van Wielink (2004) kweekte een exemplaar van deze soort op uit humus verzameld van onder een ree in De Kaaistoep te Tilburg. De soort is tijdens de zomervergadering in aantal gezeefd uit bosgrond van on-

der een dode ekster in het Molenbroek.
^{NB} *Ptiliola kunzei*: lan1. Er zijn weinig recente waarnemingen van deze soort. Een exemplaar is gezeefd uit paardenmest op een bospad.

Ptiliolum fuscum: lan1, rem1

^{NB} *Ptinella limbata*: hei1. Ook deze ptiliide is van slechts weinig vindplaatsen bekend. Twee exemplaren werden verzameld op een bloedende eikenboom.

Ptinella aptera: gor2

^{NB} *Ptinella errabunda*: mol2. Deze minder dan 1 mm grote Ptiliidae leeft achter de schors van loofhout tussen vraat- en boormeel van andere insecten. Het kevertje is meestal ongeveugeld, wat opmerkelijk is voor een vermoedelijke immigrant uit Nieuw-Zeeland (Johnson 1975). De soort is in 1991 voor het eerst in Nederland verzameld te Amelisweerd in de provincie Utrecht (Vorst 1993); inmiddels is hij bekend uit diverse provincies. Tijdens deze zomervergadering is een vrouwtje verzameld van achter de schors van een dode eikenboom.

¹⁴ *Pteryx suturalis*: hei1

Acrotrichis grandicollis: lan1, rem1

^{NB} *Acrotrichis cognata*: mol2. Jansen & Van Heijnsbergen (1986) melden deze soort als nieuw voor de fauna van een rotte honingzwam (*Armillaria mellea*) en een hoop rottend hooi, beide te Bussum, in respectievelijk 1984 en 1985. Hij is inmiddels uit meerdere provincies bekend. Tijdens de zomervergadering zijn twee vrouwtjes gezeefd uit bosgrond onder een dode ekster in het Molenbroek.

Acrotrichis intermedia: mol2

Acrotrichis atomaria: hei2

¹⁴ *Acrotrichis sitkaensis*: hei2, wel2. Jansen & Van Heijnsbergen (1986) melden deze soort onder de naam *A. fratercula* als nieuw voor de fauna van diverse plaatsen in Noord-Holland. Dit is een van de algemene soorten van het genus die inmiddels overal in ons land is aange-troffen.

Acrotrichis fascicularis: hei2

^{NB} *Acrotrichis dispar*: car4, hei2, lan1, mol2, rem1. Een algemene *Acrotrichis*-soort, opmerkelijk genoeg niet eerder verzameld in Noord-Brabant.

SCAPHIDIIDAE

Scaphidium quadrimaculatum: mol2
Scaphisoma agaricinum: car1, gor2, hei1, mol2, rem1, spr1

Scaphisoma assimile: hei2

^{NB} *Scaphisoma balcanicum*: gor2, utr. Een zeldzame kever die leeft van schimmels achter schors. De laatste jaren neemt het aantal waarnemingen toe.

STAPHYLINIDAE - kortschildkevers

Phloeocharis subtilissima: hei1, lan2, mol2, spr1
Megarthritis prosseni: lan1
Proteinus ovalis: hei2
Proteinus laevigatus: car1, gor2, grs3, hei1, hei2, wel2
Eusphalerum torquatum: mol2
Phyllodrepa ioptera: hei1
Omalium rivulare: gor2, hei1, hei2, mol1, utr
Omalium oxyacanthae: gor2. Zeldzame soort.
Phloeostiba plana: hei1. Een zeldzame soort die leeft achter de schors van pas afgestorven loofbomen.
¹³ *Phloeonomus punctipennis*: hei1
Lesteva sicula heeri: car1, gor2, hei1, mol2
Lesteva longoelytrata: gor2, hei1, hei2, utr
Syntomium aeneum: gor2
Carpelimus cf rivularis: mol2
Carpelimus impressus: hei2
Carpelimus corticinus: hei2, mol2
Carpelimus elongatus: hei2
⁹⁹ *Carpelimus subtilis*: hei2. Uit de provincie Noord-Brabant uitsluitend bekend van een oude vondst die niet in Brakman (1966) staat vermeld.
Oxytelus laqueatus: lan1, rem1
Anotylus rugosus: hei2, utr
Anotylus sculpturatus: car4, gor2, (grs4), hei2, lan1
Anotylus tetracaratus: car4, gor2, hei2, lan1, mol1, mol2, rem1
Platystethus arenarius: lan1, rem1, utr
Bledius terebrans: gor2, hei2
Stenus comma: lan2, utr
Stenus guttula: gor2, hei1, hei2, utr
Stenus junco: hei2
Stenus lustrator: car1, rem1
Stenus clavicornis: hei2
Stenus providus: car1, gor2, grs3, (grs4), wel2
Stenus bimaculatus: gor2, grs4, hei2, utr
Stenus boops: car1, gor2, hei2, lan2, mol2, wel1
Stenus melanarius: wel2
Stenus canaliculatus: mol1, mol2
Stenus brunripes: gor2
Stenus latifrons: car1, grs3, mol2, rem1
Stenus fulvicornis: car1, mol2
Stenus cicindeloides: car1, mol2, rem1
⁷ *Stenus kiesenwetteri*: car1. Een soort die vooral wordt aangetroffen in en op in het water staande pollen pitrus (*Juncus effusus*) in vennen en venen. Door deze leefwijze mogelijk vaak over het hoofd gezien en als zeldzaam beschouwd (Van Stuivenberg 1997). In Nederland tegenwoordig op de zandgronden wijd verspreid.
Stenus fornicatus: car1
Stenus flavipes: car1, hei2, wel2
Stenus nitidiusculus: car1, hei2
Stenus bifoveolatus: grs4, mol2, wel2
Stenus impressus: car1, gor2, grs4, hei2, mol1
Stenus palustris: wel2
Euaesthetus ruficapillus: grs4, utr
Euaesthetus laeviusculus: rem1

Paederidus ruficollis: car1, grs1, lan2. Deze tegenwoordig zeldzame soort bewoont, vaak in kolonies, zonbeschenen oevers van beken, vennen en zandwinplassen. Hier een drietal waarnemingen aan de oever van enkele venntjes.
Paederus riparius: car1, ann2, rem1, wel2
Paederus fuscipes: ann2, hei2, mol1, mol2
Rugilus erichsoni: grs1
Lithocharis nigriceps: gor2
Lathrobium terminatum: car1, grs4, utr, wel2
Lathrobium elongatum: grs4, hei1
Lathrobium volgense: hei1, hei2
Lathrobium brunripes: lan2
Lathrobium fovulum: grs4, hei1, hei2, wel2
Ochtheophilum fracticorne: car1, lan2, wel2
Leptacinus pusillus: rem1
Xantholinus longiventris: gor2, mol1
Erichsonius cinerascens: grs4, hei1, hei2, rem1, wel2
Erichsonius signaticornis: hei2
Philonthus succicola: hei2, mol2
Philonthus addendus: hei2. Zeldzame soort, waarschijnlijk gebonden aan rottend organisch materiaal in bossen.
Philonthus cognatus: mol1
Philonthus debilis: gor2
Philonthus decorus: hei1
Philonthus varians: gor2, lan1
Philonthus fimetarius: gor2
Philonthus sordidus: gor2
Philonthus nigrita: car1, wel2
Gabrieus splendidulus: gor2
Gabrieus trossulus: hei2, wel2
⁹⁹ *Gabrieus piliger*: lan1. Uit Noord-Brabant alleen bekend van een oude vondst die niet in Brakman (1966) wordt gemeld. Deze kortschildkever wordt meestal aangetroffen in oude paardenvijgen, zoals hier op een bospad bij de Landschotse Heide.
Gabrieus breviventer: mol2
Ocypus compressus: gor2
Creophilus maxillosus: grs3
Quedius cruentus: hei1
Quedius mesomelinus: gor2
Quedius maurofusus: car1
Lordithon lunulatus: gor2
Sepedophilus testaceus: spr1, mol2, utr
Sepedophilus marshami: hei2. Voor het eerst gemeld uit Nederland door Berger & Poot (1970) uit Limburg. De soort is inmiddels bekend uit geheel Nederland.
Sepedophilus nigripennis: hei2
Sepedophilus bipunctatus: gor2, spr1
Tachyporus nitidulus: hei2
Tachyporus obtusus: grs3, hei2
Tachyporus solutus: hei2, utr
Tachyporus dispar: hei2. Deze recent van *T. chrysomelinus* afgesplitste soort werd voor het eerst door Sterrenburg (1992) voor ons land gemeld. In vochtige biotopen is *T. dispar* echter zeer algemeen.
Tachyporus atriceps: mol1
Tachinus humeralis: gor2, hei2, lan1, mol2
Tachinus marginellus: lan1

Deinopsis erosa: hei1, hei2
Myllaena dubia: hei1
Myllaena intermedia: car1, hei1, hei2
^{NB} *Holobus apicatus*: mol2. Een vrouwtje van deze zeldzame soort werd verzameld achter schors van een met paddenstoelen begroeide eik.
Gyrophaena affinis: gor2, grs1, wel2
Gyrophaena nana: grs1, utr
Gyrophaena gentilis: gor2, grs1
Gyrophaena bihamata: car1, grs1, utr, wel2
^{NB} *Gyrophaena joyioides*: gor2, grs1, spr1. *Gyrophaena*-soorten worden soms in grote aantallen en met een opvallende diversiteit aangetroffen in plaatsjes- en buisjeszwammen.
⁹⁹ *Gyrophaena minima*: gor2, grs1, wel2.
⁹⁹ *Gyrophaena angustata*: gor2
Placusa pumilio: gor1
⁹⁹ *Placusa atrata*: gor1
Placusa tachyporoides: gor1
Anomognathus cuspidatus: rem1, utr
Leptusa pulchella: hei1, mol2
Bolitochara bella: car1, mol2
Bolitochara obliqua: gor2, mol2, utr. Dit is de algemeenste *Bolitochara*-soort op allerlei paddenstoelen.
Autalia longicornis: hei1, mol1, mol2
Autalia longicornis: gor2
Autalia rivularis: gor2, rem1
Ischnopoda leucopus: hei2
Tachyusa constricta: gor2, hei2
³ *Gnypeta ripicola*: gor2
Amischa analis: lan2
Geostiba circellaris: gor2, hei1, hei2
⁹⁹ *Aloconota insecta*: gor2
Dinaraea aequata: gor1, mol2
Atheta palustris: gor2, hei1, hei2, mol1
Atheta luridipennis: hei2
Atheta elongatula: car1, gor2, hei1, hei2
Atheta malleus: gor2
Atheta ravilla: hei2
Atheta amicula: gor2, hei1, hei2, lan1, mol1
Atheta nigricornis: gor1, (hei2)
Atheta oblita: gor2, hei1, hei2
Atheta coriaria: gor2
Atheta gagatina: gor2, hei2, mol1, mol2
Atheta crassicornis: gor2, hei1, hei2, mol1, mol2
Atheta triangulum: hei2
Atheta euryptera: gor1, hei1
Atheta aeneicollis: gor2, hei2, lan1, mol1
Atheta castanoptera: hei1
Atheta atramentaria: car4, lan1
⁹⁹ *Atheta laevana*: lan1. Deze soort is uit de provincie Noord-Brabant alleen bekend van oude vangsten die niet in Brakman (1966) staan vermeld.
Atheta nigripes: car4, rem1
Atheta macrocera: car4, lan1. Zeldzame soort in koeienvlaaien en paardenvijgen.
^{NB} *Atheta ischnocera*: lan1. Ook dit is een mestbewoner, hier in paardenvijgen.
Atheta sordidula: car4, gor2
Atheta celata: gor2, hei1, hei2

Atheta longicornis: gor2
Atheta fungi: gor2, hei1, mol1, utr
¹⁴ *Atheta amplicollis*: mol1. Afgesplitst van *A. fungi* en daar lastig van te onderscheiden. De soort is als zodanig nooit expliciet als nieuw voor de fauna gemeld, maar wordt genoemd in een excursieverslag (Vorst & Huijbregts 1993b).
Atheta laticollis: gor2, hei1, hei2, lan1
Atheta sp.: rem1
Acrotona pygmaea: hei2
Acrotona obfuscata: gor2, hei2
Acrotona aterrima: gor2, mol2
Acrotona parvula: lan1
Acrotona exigua: lan2
¹⁴ *Acrotona sylvicola*: gor2, hei1, hei2
Thamiaraea cinnamomea: hei1. Een typische bewoner van uitvloeiend boomsap, in dit geval van een eik.
Thamiaraea hospita: hei1. Samen met bovenstaande soort op bloedende eik. Een zeldzaamheid waarvan tot nu toe alleen oude waarnemingen bekend waren.
Drusilla canaliculata: spr1
Zyras funestus: lan2, spr1
Zyras cognatus: spr1
Tinotus morion: car4, gor2, rem1
Phloeopora corticalis: rem1
Ilyobates nigricollis: hei1
Meotica exilis: gor2, hei1, hei2
Deubelia picina: car1
Ocyusa maura: grs4, hei1
Oxypoda opaca: gor2, hei2, lan1
Oxypoda elongatula: car1
Oxypoda exoleta: mol1. Een schaarse soort van droge graslanden.
Dexiogyga corticina: spr1
¹² *Ischnoglossa prolixa*: hei1, mol2
Aleochara curtula: mol2
Aleochara lanuginosa: gor2

PSELAPHIDAE

Bibloporus minutus: hei1, rem1. Tot voor kort bij ons niet onderscheiden van *B. bicolor* (Vorst 1995), maar algemener dan die soort.
Biblopectus tenebrosus: hei1. Tot voor kort in Nederland niet onderscheiden van *B. ambiguus* (Vorst 1995).
Biblopectus ambiguus: hei1, (hei2)
Brachygluta fossulata: car1, gor2, hei1, hei2
Bryaxis bulbifer: hei1, hei2
Tychus niger: gor2, hei2
Pselaphus heisei: wel2

HISTERIDAE - spiegelkevers

Saprinus semistriatus: grs3, grs4, mol2, wes
Paromalus flavicornis: gor2, mol2
Hister unicolor: gor2, rem1, rem2
Margarinotus striola: hei1
Margarinotus purpurascens: mol1
Margarinotus ventralis: gor2, mol2, rem2
Margarinotus carbonarius: gor2, mol2, rem2

LYCIDAE

Lygistopterus sanguineus: rem1

CANTHARIDAE - soldaatjes

Podabrus alpinus: grs3, utr. Een zeldzame weekschild die slechts bekend is uit de provincies Limburg en Noord-Brabant (Brakman 1966).
Cantharis fusca: ann2, gor2, grs3, mol2, utr
Cantharis obscura: ann2, hei2, lan2
Cantharis nigricans: ann1, ann2, gor2, hei2, lan1, lan2, utr
Cantharis pellucida: gor2, grs1, grs3, hei1, utr
Cantharis livida: ann2, gor2, grs3, lan2
Cantharis figurata: rem1
Cantharis decipiens: hei1
Cantharis pallida: car1, els3, grs1, lan1, lan2, rem1
Cantharis cryptica: car3, gor2, hei2, lan1
Rhagonycha testacea: car1, grs3, hei1, hei2, lan1, lan2, rem1
Rhagonycha limbata: car1, grs1, rem1
Rhagonycha lignosa: ann1, ann2, car1, gor2, grs3, hei1, hei2, lan1, lan2, rem1, utr, wel2
⁹⁹ *Rhagonycha elongata*: car1, rem1, utr
Rhagonycha gallica: ann2, gor2, grs3, hei2, utr. Deze soort wordt door Dahlgren (1979) zonder verdere aanduiding uit Nederland gemeld. Hij blijkt niet zeldzaam te zijn.
Malthodes brevicollis: mol1

MALACHIIDAE

Malachius bipustulatus: gor2, hei2, utr

MELYRIDAE - bastaardweekschilden

Dasytes cyaneus: gor2, utr
Dasytes aerosus: ann1, ann2, lan1, lan2, utr
Dasytes plumbeus: grs1, mol1

CLERIDAE - bonte kevers

Thanasimus formicarius: rem1 (figuur 9)
Necrobia ruficollis: ann2

ELATERIDAE - kniptorren

Ampedus sanguineus: rem1
Ampedus sanguinolentus: lan1
Ampedus pomorum: mol2, rem1
Ampedus balteatus: ann2, lan2, rem1
Cardiophorus ruficollis: gor4
Dicronychus cinereus: ann2
Melanotus villosus: ann1, car1, lan1, lan2, utr
Kibunea minuta: ann2, mol1
Hemicrepidius niger: els3, grs1, grs3, hei2, mol1
Athous haemorrhoidalis: ann1, ann2, car1, car3, gor2, grs3, hei2, lan1, lan2, mol1, rem1
Athous subfuscus: ann1, ann2, gor2, grs1, grs3, hei1, hei2, lan1, lan2, rem1, utr
Aplotarsus incanus: gor2, rem1
Prosternon tessellatum: hei2, lan2
Ectinus aterrimus: ann2, gor2, grs3, utr
Agriotes pallidulus: ann1, ann2, els3, grs3, hei2, mol1, utr
Agriotes sputator: mol1
Agriotes lineatus: mol2

Agriotes obscurus: ann1, grs1, grs3, spr1
Dalopius marginatus: ann1, ann2, car1, els1, gor2, grs3, hei1, hei2, lan1, lan2, mol1, rem1, utr, wel2
Adrastus pallens: gor2
⁹⁹ *Adrastus rachifer*: mol1
Denticollis linearis: car1, grs3, rem1

EUCNEMIDAE

Melasis buprestoides: ann1

THROSCIDAE

Trixagus dermestoides: els3, gor2, grs3, hei2, mol1, rem1, utr

BUPRESTIDAE - prachtkevers

Agrius laticornis: lan1
Agrius angustulus: ann2, car1, rem3
Trachys minutus: car1, grs3

SCIRTIDAE - moerasweekschilden

Microcara testacea: ann1, grs3, grs4, hei2, lan1, lan2, utr
Cyphon coarctatus: ann1, car1, gor2, grs1, grs3, grs4, hei1, rem1
⁹⁹ *Cyphon palustris*: gor2, hei1, hei2. Een zeldzamere *Cyphon*-soort, die het meest wordt aangetroffen aan beekoevers.
Cyphon ochraceus: grs3, lan1, rem1
Cyphon laevipennis: grs3
Cyphon pubescens: car1, wel2
Cyphon padi: car1, rem1, utr
Cyphon hilaris: car1, rem1
Scirtes sp.: mol2, utr

DRYOPIDAE - beekkevers

Dryops ernesti: car1, gor2, hei2
Dryops luridus: car1, els3, gor2, grs1, hei1, hei2, mol2

ELMIDAE

Oulimnius tuberculatus: gor2, hei1, hei2, utr

HETEROCERIDAE - oevergraafkevers

Heterocerus fenestratus: car1
Heterocerus hispidulus: lan2

DERMESTIDAE - spektorren

Dermestes undulatus: wes
⁸ *Dermestes haemorrhoidalis*: wes. Deze soort werd tot voor kort als een 'importsoort' beschouwd die voornamelijk binnenshuis werd waargenomen (Beenen 1985, De Jonge 1986). De laatste jaren zijn er meerdere vondsten gedaan in het vrije veld, onder andere op licht in De Kaaistoep, zodat er sprake is van vestiging buiten de directe menselijke omgeving (Heijerman 1989, Huijbregts 2006).
Dermestes lardarius: mol2
Ctesias serra: hei2
Anthrenus fuscus: lan1

BYRRHIDAE - pillenkevers

Cytilus sericeus: lan2
Byrrhus pustulatus: car1

Figuur 9. Mierenkever (*Thanasimus formicarius*). Foto: Th. Heijerman
Ant Beetle (*Thanasimus formicarius*).

Byrrhus pilula: lan2

BYTURIDAE - frambozentorren

Byturus ochraceus: hei2, utr

Byturus tomentosus: ann1, gor2, grs3, mol1

KATERETIDAE

Brachypterus glaber: hei2

Brachypterus urticae: grs1, hei2, mol1, mol2

NITIDULIDAE

Meligethes aeneus: mol1

Meligethes viridescens: hei2, mol2

Meligethes carinulatus: hei2, mol1

Omosita discoidea: mol2

Eपुरaea guttata: hei1

Eपुरaea unicolor: gor1, hei1

⁹⁹ *Eपुरaea distincta*: grs3. Deze soort werd als nieuw voor de fauna gemeld door Vorst & Cuppen (1996) uit roodporie-houtzwam (*Daedaleopsis confragosa*) op smalbladige wilgen in het Naardermeer. Inmiddels is hij uit diverse provincies bekend, vrijwel steeds van houtzwammen op els en wilg in broekbossen. Hij wordt vooral in het voorjaar aangetroffen.

Eपुरaea marseuli: hei1

Eपुरaea pallescens: car1, gor1

Soronia grisea: hei1

Cycharmus luteus: ann1

Cryptarcha striata: hei1

Glischrochilus quadriguttatus: hei1

⁹ *Glischrochilus quadrisignatus*: els3, hei1, mol1, spr1. Tegenwoordig is deze invasieve soort waarschijnlijk de algemeenste vertegenwoordiger van het genus in Nederland. Hij kan op bloedende bomen, rottende paddenstoelen en bier-vallen worden aangetroffen.

MONOTOMIDAE

Rhizophagus bipustulatus: ann1, gor1, hei1, mol1, mol2, rem1

Rhizophagus dispar: ann1, grs3, hei2

^{NB} *Rhizophagus nitidulus*: ann1, els3

Rhizophagus cribatus: hei1, utr

SILVANIDAE

Silvanus bidentatus: gor1

Psammoecus bipunctatus: ann1

Uleiota planata: ann1, gor1, gor2, grs3, mol2, rem1, wel2

EROTYLIDAE

Tritoma bipustulata: mol2, rem1

^{NB} *Triplax russica*: car1, rem1. De kever wordt in de zomermaanden vaak op echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) op beuk en berk gevonden.

Dacne bipustulata: hei1, rem1

CRYPTOPHAGIDAE

⁹⁹ *Telmatophilus caricis*: els3

Telmatophilus typhae: mol2

Micrambe abietis: utr

Cryptophagus dentatus: gor1, hei2

^{NB} *Cryptophagus pallidus*: lan2

Cryptophagus setulosus: hei2

Cryptophagus sp.: lan2

Atomaria mesomela: utr

Atomaria basalis: wel2

Atomaria fuscata: gor2, hei2, mol1

Atomaria rubella: hei2

Atomaria apicalis: hei2

Atomaria testacea: gor2

Atomaria linearis: hei2

Atomaria nigrirostris: hei2

PHALACRIDAE

Olibrus aeneus: hei2, mol1

Olibrus millefolii: mol1

Olibrus affinis: mol1

LATRIDIIDAE

Cartodere bifasciata: lan1, mol1

Cartodere nodifer: mol1

Enicmus transversus: hei2

Enicmus histrio: mol1

Enicmus rugosus: spr1

^{NB} *Dienerella clathrata*: hei1. Deze soort werd onder de naam *Cartodere separanda* als nieuw voor de fauna gemeld door Van Heijnsbergen (1970) van zwavelzwam (*Laetiporus sulphureus*) te 's-Graveland. Hier een exemplaar op een bloeddende eik in het beekdal van de Reusel.

Corticaria impressa: car1

Corticaria gibbosa: car1, hei2, lan1, mol1, rem1

¹⁰ *Melanophthalma suturalis*: hei2. De in de lijst van Brakman (1966) uit Nederland gemelde *M. transversalis* wordt tegenwoordig beschouwd als synoniem van *Corticaria gibbosa* (Johnson 1986). Wat in Nederland onder deze soort verstaan werd blijken twee soorten te zijn, namelijk *M. curticolis* en *M. suturalis* (Johnson 1986). *Melanophthalma suturalis* is vrij algemeen in Zuid-Nederland langs oevers van allerlei, meest zure, wateren (Cuppen & Vorst 2006).

MYCETOPHAGIDAE

Litargus connexus: ann1, grs3, lan2, mol2, rem1

⁹⁹ *Mycetophagus quadripustulatus*: gor2, hei1

COLYDIIDAE

Synchita humeralis: lan2

Bitoma crenata: lan2, rem1

⁹⁹ *Colydium elongatum*: gor1. Vorst (1994) meldde deze opvallend langgerekte kever als nieuw voor de fauna uit het Bovenste Bosch te Epen. De kever leeft achter de schors van vooral beuk en eik als predator van andere kevers, onder andere Scolytidae. Deze waarneming is de derde uit Nederland (en de tweede uit Noord-Brabant).

CERYLONIDAE

Cerylon histeroideus: ann1, car1, mol2, rem1, spr1

Cerylon ferrugineum: ann1, gor1, gor2, rem1

COCCINELLIDAE - lieveheersbeestjes

Coccidula rufa: ann2, grs1, mol2

Rhyzobius chrysomeloides: lan2, utr, wel2

Scymnus haemorrhoidalis: lan1

Scymnus rubromaculatus: els1

Hyperaspis pseudopustulata: lan2, rem1. Van dit zeer zeldzame lieveheersbeestje zijn twee vrouwtjes geklopt.

Tytthaspis sedecimpunctata: ann1, ann2, els3, gor2

Adalia decempunctata: lan2, mid, rem1

Adalia bipunctata: grs1, grs3, mid, rem1

Coccinella septempunctata: ann2, grs1, lan2, rem1

Coccinella quinquepunctata: ann2

Coccinella hieroglyphica: grs4

Oenopia conglobata: grs4

Harmonia quadripunctata: lan2, wel2

¹¹ *Harmonia axyridis*: ann1, ann2, car1, gor2, grs1, grs3, grs4, hei2, lan1, lan2, lan4, mid, mol1, rem1, rem3, utr. Het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje, ingezet als bestrijder van bladluis in de landbouw, wordt sinds 2002 in Nederland in het vrije veld aangetroffen. In 2003 was het nog een zeldzame verschijning in het zuiden van het land (Cuppen *et al.* 2004), maar sindsdien heeft hij zich massaal verspreid over het gehele land en is het, mede vanwege de vele kleurvariëteiten, het meest gefotografeerde lieveheersbeestje geworden.

Myrrha octodecimguttata: wel2

Calvia decemguttata: gor2, grs3, rem1. In de tabel van De Gunst (1978) wordt de soort uitsluitend gemeld uit Zuid-Limburg. De talrijke nieuwe vondsten in de laatste vijftien jaar suggereren een uitbreiding van het verspreidingsgebied, dat zich nu uitstrekt over vrijwel geheel Nederland.

Calvia quatuordecimguttata: mid

Propylea quatuordecimpunctata: ann1, ann2, gor2, grs3, lan2, mol1, mol2

Myzia oblongoguttata: rem1

Anatis ocellata: rem1, utr

Halyzia sedecimguttata: grs3, lan1, utr

Psyllobora vigintiduopunctata: ann1, hei2, lan2

Chilocorus bipustulatus: car1, lan2

Exochomus quadripustulatus: ann2, car1, gor2, grs4, lan1, lan2, rem1, utr, wel2

CIIDAE

Cis nitidus: hei1, mol1, spr1

Cis boleti: mol2

Cis setiger: car1

Cis hispidus: rem1

Orthocis pygmaeus: lan2, rem1

Ennearthron cornutum: lan2, rem1

ANOBIIDAE - klopkevers

⁹⁹ *Hedobia imperialis*: ann2. Uitsluitend bekend van oude vondsten die niet door Brakman (1966) worden gemeld.

Ochina ptinoides: ann1. Leeft monofaag op klimop (*Hedera helix*).

Xestobium plumbeum: ann1, els3

Xestobium rufovillosum: grs3

Ernobius mollis: ann2, car1, lan2

Anobium fulvicorne: grs3, hei2, lan1, lan2, utr. De talrijkheid van deze *Anobium*-soort was zeer opvallend; ze werden meest geklopt uit eiken. Buiten ZO-Nederland is dit een schaarse soort.

⁹⁹ *Dorcatoma dresdensis*: grs3, hei1. Een bewoner van de echte tonderzwam op dode berken, zoals hier, of op beuken.

Dorcatoma sp.: grs3, hei1

OEDEMERIDAE

Oedemera lurida: ann1, ann2, els2, grs1, grs3, mol1

SALPINGIDAE

Salpingus planirostris: ann1

PYROCHROIDAE - vuurkevers

Pyrochroa coccinea: grs5, wel2

ADERIDAE

Anidorus nigrinus: lan2

ANTHICIDAE - snoerhalskevers

Notoxus monoceros: hei2

SCRAPTIIDAE

Anaspis humeralis: gor2, grs1

Anaspis lurida: grs1, hei2, lan1

Anaspis frontalis: grs1, mol1

Anaspis maculata: gor2, grs1, hei1, hei2, mol1

Anaspis regimbarti: gor2

SERROPALPIDAE

Melandrya caraboides: mol2, rem3

TENEBRIONIDAE - zwartlijven

Lagria atripes: ann2, car1, car3, gor2, hei2, lan1, lan2, utr. Zeer opvallend is het grote aantal waarnemingen van deze soort, terwijl 'normaal' *L. hirta* het meest wordt aangetroffen.

Melanimon tibiale: spr1

⁹⁹ *Eledona agaricola*: hei1

Diaperis boleti: ann1, car1, car3, gor2, gor3, grs3, grs5, hei1, hei2, lan1, mol1, rem1.

In grote aantallen in berkenzwammen op dode berken.

Scaphidema metallicum: ann1

³ *Corticeus unicolor*: ann1, gor1, grs3, rem1

Corticeus bicolor: car1

Nalassus laevioctostriatus: ann2, lan1, lan2, rem1, utr, wel2

SCARABAEIDAE - bladsprietkevers

Onthophagus similis: car1, car4, gor2, lan1, rem2

Onthophagus coenobita: gor2, hei2, mol2, rem2

Anoplotrupes stercorosus: car1, car4, gor2

Aphodius fossor: bae, car1, car4, rem1, rem2

Aphodius haemorrhoidalis: rem2

Aphodius rufipes: lan1

Aphodius sticticus: rem2

Aphodius distinctus: els1, gor2, lan1, spr2

Aphodius prodromus: bae, lan1

Aphodius coenosus: gor2, lan1

Aphodius pusillus: lan1, rem2

Aphodius foetidus: gor2, hei2, lan1, lan2, rem2

Aphodius ater: lan1, rem2

Aphodius granarius: car4, gor2, grs3, grs4, hei1, hei2, lan1, lan2, mol2, rem1, rem2

Oxyomus sylvestris: els3, gor2, mol2, spr2

Melolontha melolontha: ann2, gor2

Phyllopertha horticola: ann2, els3, grs1, grs2, grs3, wel2

CERAMBYCIDAE - boktorren

Asemum striatum: gor1

⁹⁹ *Obrium brunneum*: ann1, gor3, grs3, lan2

Rhagium bifasciatum: gor2

⁹⁹ *Rhagium inquisitor*: car2, grs5, lan1

Grammoptera ruficornis: grs5, spe, utr

NB *Pachytodes cerambyciformis*: hei2, rem3.

Een in Oost-Nederland en Limburg vrij algemene boktor die vaak op schermbloemen wordt waargenomen.

Leptura maculata: els2, gor2, grs2, lan2, spe

Leptura aethiops: els2

Stenurella melanura: els2, gor3, grs5, hei2, lan2, rem3, spe, wel2

Phymatodes testaceus: els2, grs3

Phymatodesalni: grs3, grs5, spe

Clytus arietis: ann2, car3, els2, gor2, gor3, grs5, hei2, lan1, lan3, mol2

Leiopus nebulosus: ann1, ann2, els2, grs3, grs5, lan2

Agapanthia villosoviridescens: gor3, grs1, grs3, mol2, spe, utr

Tetrops praeustus: ann1, ann2, spe

CHRYSOMELIDAE - bladhaantjes

Zeugophora scutellaris: ann2

Zeugophora subspinosa: grs3

Zeugophora flavicollis: ann1

Oulema melanopus: hei2

⁹⁹ *Oulema duftschmidi*: ann1, hei2. Een zeer gewone soort op diverse grassoorten die door Beenen & Winkelman (1992) als nieuw voor de fauna werd gemeld.

Cryptocephalus decemmaculatus: rem1

Cryptocephalus moraei: car1, hei2, mol1

Chrysolina polita: hei2, rem3

Chrysolina varians: lan2, mol1

Gastrophysa polygoni: grs3, hei2, lan2

Gastrophysa viridula: grs1, grs3

Phaedon armoraciae: utr

Plagioderma versicolora: ann2

Chrysomela populi: ann2, grs5

Gonioctena viminalis: grs3

Gonioctena olivacea: ann1, els3, grs3, lan2

Phratora vulgatissima: car1

Phratora laticollis: rem1

Phratora vitellinae: ann1, ann2, grs3

Galerucella lineola: grs3

Lochmaea caprea: rem1

Lochmaea suturalis: wel2

Luperus longicornis: car1, grs3, lan1, lan2, rem1, wel2

Agelasticaalni: grs3, utr

Phyllotreta undulata: mol1

Phyllotreta ochripes: hei2

Aphthona euphorbiae: grs1, hei2, mol1

Aphthona nonstriata: els3, grs3, mol2, rem1

Longitarsus melanocephalus: mol1

Altica aenescens: car1, lan2, rem1, utr

Altica quercetorum: rem1

Altica sp.: car3, hei2, lan2, mol1, utr

Lythroria salicariae: car1, hei2

Asiorestia transversa: mol2

Asiorestia ferruginea: ann2, hei2, mol1

Crepidodera fulvicornis: ann2, car1, grs3, rem1

Crepidodera aurata: ann2, hei2, lan2

Epitrix pubescens: ann2

Mantura chrysanthemii: els3, mol1, spr1

Chaetocnema concinna: car1

^{NP}*Chaetocnema aerea*: lan2, mol2. Deze aardvlo werd als nieuw voor de fauna gemeld door Beenen & Winkelman (1997) uit de provincies Zuid-Holland en Overijssel. Het kevertje leeft op Cyperaceae, vermoedelijk *Eleocharis*-soorten, op vochtige standplaatsen.

Chaetocnema aridula: gor2, lan1

Chaetocnema confusa: wel2. Een zeer zeldzame soort met slechts weinig recente waarnemingen.

Chaetocnema hortensis: car1

Sphaeroderma rubidium: mol1

Psylliodes affinis: gor2

Psylliodes dulcamare: ann2, gor2

Cassida vibex: grs3

Cassida rubiginosa: ann2, grs3, mol2

Cassida sanguinolenta: mol1

Bruchus luteicornis: mol1

Bruchidius villosus: els3, lan2

ANTHRIBIDAE

Anthrribus fasciatus: rem1

Anthrribus nebulosus: ann2, grs3, lan2, utr

CURCULIONIDAE - snuitkevers

Otiorhynchus singularis: hei2

Otiorhynchus ovatus: ann1

Phyllobius oblongus: ann1, ann2

Phyllobius argentatus: ann1, ann2, grs3, mol1, utr

Phyllobius pyri: ann1, ann2, car3, grs3, lan1, lan2, rem1, utr

Phyllobius viridearis: ann1, ann2, grs1, grs3, mol1

Phyllobius calcaratus: ann2, grs3

Phyllobius pomaceus: ann1, ann2, els3, grs3, rem1

Polydrusus pterygomalis: grs3, hei2

Polydrusus flavipes: hei2

Polydrusus sericeus: ann1, ann2, grs3, lan2, mol1, rem1

Polydrusus confluens: ann2

Polydrusus cervinus: grs3, lan1, lan2, rem1, utr

Brachyderes incanus: mol1

Strophosoma melanogrammum: ann1, ann2, grs3, mol1, rem1, utr

Strophosoma capitatum: ann1, ann2, car3, grs3, lan2, mol1, wel2

Strophosoma sus: car3, grs3, lan1

Attactagenus plumbeus: mol1

Philopodon plagiatum: grs3

Sitona cambricus: els3

Sitona regensteinensis: ann1, els3, lan2

Sitona lineatus: lan2

Sitona lepidus: grs3, lan2

⁹⁹*Sitona cylindricollis*: ann2. Er zijn slechts enkele vondsten bekend van na 1966.

Chlorophanus viridis: ann1, grs3

Hypera arator: lan2

Hypera suspiciosa: els3, grs3

Hypera plantaginis: els3

Magdalis barbicornis: lan1, utr

Magdalis flavicornis: ann2, lan1

Anoplus plantaris: hei2, rem3

Bagous limosus: car3

Mononychus punctumalbum: els3, gor2, grs1, mol1, utr

Phytobius comari: gor2

Pelenomus waltoni: ann1

Rhinoncus castor: ann2, hei2, lan2

Rhinoncus pericarpus: ann1, els3, grs3, mol2

Rhinoncus inconspicuos: mol2

Micrelus ericae: wel2

Nedyus quadrimaculatus: ann1, ann2, gor2, grs3, utr

Coeliodes nana: car1

Trichosirocalus troglodytes: hei2, mol1

⁹⁹*Sirocalodes mixtus*: ann1, utr. De rankende helmbloem (*Ceratocarpus claviculata*) is de waardplant van deze snuitkever die door Heijerman & Van den Berg (1995) als nieuw voor de fauna werd gemeld.

Datonychus arquatus: utr

Ceutorhynchus floralis: ann2, grs3, hei2, lan2, mol1

Ceutorhynchus cochleariae: mol1

Curculio nucum: hei2, spe

Curculio glandium: ann2, car1, hei2

Curculio villosus: grs3, utr

Curculio crux: grs3

Curculio pyrrhoceras: grs3

Anthonomus phyllocola: ann2, rem1

Anthonomus rubi: ann1, grs3, hei2, mol1, wel2

Sibinia pyrrhodactyla: lan2

Tychius picirostris: ann1, car3, grs3, lan1, lan2, mol1, utr

Tychius pusillus: mol1

Cionus tuberculosus: ann1, hei2, utr

⁹⁹*Cionus hortulanus*: grs3. Er zijn slechts enkele waarnemingen van na 1966 uit de provincie Noord-Brabant.

Mecinus pyraster: grs3, mol1

Orchestes quercus: els3, gor2, hei2, rem5, spr4

Orchestes pilosus: lan1

Tachyerges salicis: utr

Tachyerges stigma: rem1

Rhamphus pulicaris: ann2, hei2, mol2

Grypus equiseti: els3

Notaris acridulus: hei2, mol2

Dorytomus melanophthalmus: grs3

^{NP}*Dorytomus salicis*: rem1. De tweede vindplaats van deze zeer zeldzame soort, ook op Europese schaal, in Nederland. Deze snuitkever werd door Van Aartsen & Heijerman (1992) als nieuw voor de fauna gemeld van kruipwilg (*Salix repens*) te Otterlo.

¹⁵*Stenopelmus rufinus*: car1

APIONIDAE

Nanophyes marmoratus: ann2, mol2

Oxystoma pomonae: mol1

Oxystoma cracciae: grs3

Trichostoma simigis: ann1, grs3, rem1

Perapion curtirostre: ann2, els3, grs1, grs3, hei2, mol1

Perapion marchicum: ann2, hei2, lan2, mol1

Perapion violaceum: ann1, ann2, els3, grs1, hei2

⁹⁹*Pseudoperapion brevirostre*: lan2. Een zeldzame snuitkever die leeft op Sint Janskruid (*Hypericum perforatum*), die door Brakman (1966) nog alleen van Limburg genoemd werd. Door gericht zoeken op de voedselplant is deze soort inmiddels op meer locaties gevonden. De huidige vondst is de tweede in de provincie Noord-Brabant.

⁹⁹*Ceratopion gibbirostre*: ann2. Deze soort werd eertijds niet onderscheiden van *C. carduorum*. Deze laatste blijkt echter zeer zeldzaam te zijn in Nederland, *C. gibbirostre* daarentegen is zeer algemeen (Heijerman & Alders 2001).

Acanephodes onopordi: mol1

Melanapion minimum: grs3, rem1, utr

Apion frumentarium: ann1

Apion haematodes: mol1

Apion cruentatum: ann2

Protapion fulvipes: grs3, lan2, mol1

Protapion nigritarse: car3

Protapion apricans: mol1

ATTELABIDAE - bladrolkevers

Attelabus nitens: grs5, lan2, mol1, spe, utr

Byctiscus betulae: hei2

Deporaus betulae: ann1, grs3, hei2, utr

Neocoenorrhinus germanicus: ann1, ann2, car1, hei2

Pselaphorhynchites tomentosus: ann1, ann2

Pselaphorhynchites longiceps: ann2, rem1

Pselaphorhynchites nanus: ann2

NEMONYCHIDAE

Chimberis attelaboides: rem1

SCOLYTIDAE - schorskevers

Scolytus intricatus: ann1, gor2

Dryocoetes villosus: gor1, hei1

⁹⁹*Taphrorychus villifrons*: ann1

⁹⁹*Xyloterus domesticus*: ann1

Xyloterus signatus: ann1

Xyleborus dispar: mol2

Xyleborus monographus: els3

De kevers van De Kempen

J.G.M. Cuppen

Tijdens de zomerbijeenkomst van 1994 werd onderdak gevonden in Kreielt bij Wintelre, op minder dan tien kilometer van Baarschot (Cuppen et al. 1995). In dat jaar en in het hier besproken 2006 heeft een tiental deelnemers een keverlijst ingediend. In 1994 zijn 660 kevertaxa waargenomen, de huidige lijst telt 798 taxa. Deze toename is niet gemakkelijk te verklaren. Een vluchtige vergelijking tussen de lijsten van beide jaren laat geen opmerkelijke verschillen zien: bij de grote families meest een geringe toename van het aantal

soorten, soms een kleine afname. Een duidelijke toename van het soortenaantal is vooral te vinden in de families Cryptophagidae, Latridiidae, Ptiliidae en de subfamilie Aleocharinae binnen de Staphylinidae: inderdaad heel kleine kevertjes, moeilijk te identificeren en derhalve waarschijnlijk in het verleden verwaarloosd dan wel niet verzameld. Ook beter vertegenwoordigd tijdens de laatste excursie zijn allerlei soorten in uiteenlopende families die leven van dood hout, schors, schimmels en paddenstoelen op dode bomen. Dit wordt zeker voor een deel veroorzaakt door een verschuiving van de aandacht van de deelnemers voor deze habitat. Deze aandacht is niet voor niets ontstaan: door veranderd bosbeheer is de hoeveelheid dood hout in de Nederlandse bossen gedurende de laatste twintig jaar fors toegenomen, waardoor deze houtbewonende kevers meer mogelijkheden hebben om goede populaties te ontwikkelen en zich te verspreiden. Een van de bekendere voorbeelden, alhoewel niet echt gedocumenteerd, is het voorkomen van de zwartlijf *Diaperis boleti* in Nederland. *Diaperis boleti* leeft vooral in de berkenzwam *Piptoporus betulinus*, soms ook in andere boomzwammen. Ten tijde van Brakman (1966) werd de kever als een zeldzaamheid beschouwd die slechts van de provincies Gelderland en Limburg bekend was. Gedurende de afgelopen tien jaren is *D. boleti* tijdens zeven zomerbijeenkomsten waargenomen in twee of meer kilometerhokken in de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg. Dit grote aantal waarnemingen weerspiegelt de veranderde inzichten in (natuurlijk) bosbeheer, die doodhoutbewonende kevers in ruime zin volop nieuwe kansen biedt.

Drie excursieterreinen zijn in beide jaren bezocht: Landschotse Heide, Cartierheide en Reuselse Moeren. In deze gebieden zijn zowel toen als nu 150-200 keversoorten verzameld en grote verschuivingen vallen in elk geval bij de waterkevers, waar meestal wat extra aandacht voor is, niet te constateren. De meeste zeldzame waterkeversoorten werden opnieuw verzameld, met als uitzonderingen *Hydropus scalesianus* en *Bidessus grossepunctatus*; daartegenover staan enkele nieuwe relatief zeldzame soorten als *Cybister lateralmarginalis* en *Laccophilus poecilus*.

In de meeste onderzochte natuurerreinen zijn 150-200 soorten waargenomen. Dit is kennelijk het aantal keversoorten wat door gemiddeld vier tot vijf coleopterologen, elk met hun eigen interesse en specialisatie, in ongeveer een halve dag bijeen wordt gesprokkeld. Dit soortenaantal voor natuurerreinen van enige omvang hebben we in het verleden al vaker gezien. Slechts wanneer het aantal onder-

zoekers toeneemt (en daardoor ook het aantal verschillende verzameltechnieken) krijgen we hogere soortenaantallen. Dit jaar zijn circa 265 taxa verzameld in het gebied met de code 'hei', waarmee dit de soortenrijkste keverplek was tijdens de zomerbijeenkomst. Het betreft hier het beekdal van de ter plaatse niet genormaliseerde Reusel met omliggende loofbossen. Hier zijn veel verschillende verzameltechnieken toegepast: het vangen van waterkevers in de beek en een poel, intensief spoelen van oevers op meerdere plaatsen, zeven van bosstrooisel, kloppen van struikgewas en bomen, slepen van een wegberm, onderzoek van op hout groeiende paddenstoelen, dode bomen en schors van een beschadigde eik met uitvloeiend sap.

PSEUDOSCORPIONIDA - bastaardschorpioenen

P. Boer

NEOBISIIDAE

Neobisium muscorum: hei5

OPILIONES - hooiwagens

J.D. Prinsen

Phalangiidae

Rilaena triangularis: mol2 (3♂, 1♀)

Gyantidae

Dicranopalpus ramosus: rem4 (1 juv)

ARANEIDA - spinnen

J.D. Prinsen, met een bijdrage van B. van Maanen

Juvenile exemplaren zijn meestal doorgeweekt om een zekere determinatie mogelijk te maken.

DICTYNIDAE - kaardertjes

Dictyna arundinacea: rem2 1♀

Dictyna pusilla: gor5 5♀

Dictyna uncinata: car3 1♀, mol2 1♀, rem4 5♀

Nigma flavescens: rem4 1♂, 1♀, 1 juv

Lathys humilis: car4 2♀, mol2 1 juv, gor5 1♀

GNAPHOSIDAE - bodemjachtspinnen

Zelotes subterraneus: gor5 1♂

CLUBIONIDAE - struikzakspinnen

Clubiona comta: rem4 1♀

Clubiona reclusa: gor3 (5♀), mol2 (1♀)

Clubiona terrestris: rem4 (1 juv)

ANYPHAENIDAE - buisspinnen

Anyphaena accentuata: rem4 (1♀)

THOMISIDAE - krabspinnen

Xysticus ulmi: rem2 (1♂)

PHILODROMIDAE - renspinnen

Philodromus aureolus: gor3 (1♀)

Philodromus collinus: mol2 (1♂)

Philodromus rufus: mol2 (1♀)

Tibellus oblongus: car3 (1♂)

SALTICIDAE - springspinnen

Evarcha falcata: mol2 (1♂)

Neon reticulatus: car3 (1♂)

Salticus cingulatus: car2 (1♀)

Salticus zebraneus: car2 (1♂, 1♀), car3 (1♀)

LYCOSIDAE - wolfspinnen

Arctosa leopardus: rem2 (1 juv)

Pardosa amentata: mol2 (1♀), rem2 (2♀)

Pardosa monticola: car3 (2♀)

Pardosa prativaga: rem2 (4♀)

Pirata hygrophilus: car1 (7♀), car3 (3♀, 1 juv)

Pirata latitans: car1 (2♀), car3 (1♀), rem2 1♂

Pirata piraticus: rem2 (5♀, 1 juv)

Pirata uliginosus: car1 (1♀)

Pirata tenuitarsis: car1 (1♂), rem2 (1♂, 2♀)

PISAURIDAE - kraamwebspinnen

Dolomedes fimbriatus: car1 (3♀)

Pisaura mirabilis: rem2 (1♀)

CYBAEIDAE - waterspinnen

Argyroneta aquatica: wel2

MIMETIDAE - spinneneters

Ero aphana: gor3 (1♀)

THERIDIIDAE - kogelspinnen

Achaeearanea lunata: rem4 (1♂)

Achaeearanea simulans: rem4 (1♂, 1 juv)

Anelosimus vittatus: car3 (1♀), gor3 (1♂, 2♀)

Enoplognatha ovata: gor3 (2 juv), rem4 (2 juv)

Steatoda phalerata: car3 (1♀)

Theridion impressum: rem4 (1 juv)

Theridion pictum: rem4 (1♀)

Theridion sisyphium: gor3 (2♂, 6♀)

Theridion varians: car3 (1♀), gor3 (4♀), rem4 (1♂), rem2 (1♂)

Paidiscura pallens: car3 (6♀), gor3 (10♀), mol2 (1♂), rem4 (6♀)

Simitidion simile: car3 (2♀), rem2 (1♀)

TETRAGNATHIDAE - strekspinnen

Tetragnatha extensa: rem2 (2♂, 2♀)

ARANEIDAE - wielwebspinnen

Araneus sturmi: gor5 (1♀)

Araneus triguttatus: grs5 (1♀)

Araniella cucurbitina: car3 (1♀), mol2 (1♀)

Larinioides cornutus: rem2 (1♀, 1♀, 1 juv)

Neoscona adianta: car3 (2 juv)

Mangora acalypha: mol2 (1♀)

Zilla diodia: gor5 (2♀)

LINYPHIIDAE - hangmatspinnen

Erigone arctica: rem4 (1♂)

Erigone atra: gor3 (1♂), mol2 (1♀), rem2 (1♀)

Figuur 12. Jacomijn Prinsen op spinnenjacht. Foto: G. Vierbergen
Jacomijn Prinsen hunting spiders.

juv), rem4 (1♀, 1 juv)
Erigone dentipalpis: car3 (1 juv), gor3 (1♂),
 rem2 (1♀, 1 juv), rem4 (1♀)
Hypomma cornutum: mol2 (1♂)
Minyriolus pusillus: mol2 (1♂)
Oedothorax gibbosus: car1 (1♂, 6♀)
Trematocephalus cristatus: car2 (1♂)
Aphileta misera: car1 (1♂)
Bathypantes gracilis: rem2 (1♀, 1 juv)
Bathypantes setiger: rem2 (1♂, 1♀)
Linyphia hortensis: mol2 (1♀)
Linyphia triangularis: car3 (1 juv), rem4 (1
 juv)
Meioneta saxatilis: gor3 (1♀)
Neriere clathrata: mol2 (1♂)
Tenuiphantes tenuis: rem2 (1♀, 1 juv)

ACARI - mijten

G. Vierbergen & W.N. Ellis, met een bijdrage
 van P. Boer

IXODIDAE - teken

Ixodes ricinus: car2 (1 larve), hei1 (1♀, 3N),
 moe1, em2 (3N)

PHYTOSEIIDAE - roofmijten

Amblyseius andersoni: car3 (3♀, 1♂)
Anthoseius bakeri: car2 (1♀, 2♂), rem4 (1♀)
Anthoseius foenilis: car2 (3♀), car3 (1♀)
Anthoseius richteri: car2 (7♀, 5♂), car3 (2♀,
 1♂), hei1 (4♀), lan3 (1♀), mol (11♀, 6♂),
 rem4 (2♀)
Euseius finlandicus: car3 (3♀), rem4 (4♀,
 1Dn)
Paraseiulus tripurus: lan3 (1♀)
^{NL}*Typhlodromus ernesti*: car2 (2♀)
Typhlodromus laurae: car2 (9♀, 2♂, 3Dn)

ANYSTIDAE

Anystis baccharum: rem4 (3♀)

TENUIPALPIDAE - valse spintmijten

Brevipalpus sp.: car3 (3♀)
Cenopalpus lineola: lan3 (12♀, 2Dn)

TETRANYCHIDAE - spintmijten

Eotetranychus uncatus: rem2 (1♀)
Oligonychus brevipodus: car3 (1♀)
^{NL}*Oligonychus karamatus*: car2 (6♀)
Panonychus ulmi: mol (2♀)
^{NL}*Schizotetranychus garmani*: rem4 (4♀, 1♂)
Stigmaeopsis graminicola: car3 (11♀, 2L),
 rem2 (1♀)

Eriophyidae

Acalitus brevitarsus: els3, rem3
Acalitus calycophthirus: car5, gor2, rem5
Acalitus rudis: car5, hei2

Acalitus stenaspis: lan4, spr4
Aceria macrorhyncha: hei2
Aceria pseudoplatani: hei2
Eriophyes inangulis: els3, rem3
Eriophyes laevis: els3
Eriophyes lateannulatus: els3
Eriophyes lissonotus: car5, rem3, rem5
Eriophyes sorbi: car5, gor2, rem5, spr4
Phyllocoptes populi: car5

De mijten (Acari) van De Kempen

G. Vierbergen

De roofmijt *Typhlodromus ernesti* Ragusa & Swirski is slechts eenmaal eerder in Nederland vastgesteld: Doorn, AC 150-449, 15-v-2004, 1♀ geklopt van Chinese jeneverbes (*Juniperus chinensis*), leg. G. Vierbergen. Deze predator wordt vooral op naaldboomsoorten gevonden en is niet zeldzaam in koelere streken. De soort is gemeld van Toscane, Italië, Hongarije, Zwitserland, Zuidoost-Duitsland, Noorwegen en Canada (Edland & Evans 1998, Ripka 1998a).

De spintmijt *Schizotetranychus garmani* Pritchard & Baker werd op 9 juni 2006 geklopt van een blad van een geoorde wilg (*Salix aurita*). Op *Salix* spp. wordt gewoonlijk de spintmijt *S. schizopus* gevonden, die in Nederland van enkele tientallen vondsten bekend is. Inventarisatie van het *S. schizopus*-materiaal in de collectie van de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen leverde één eerdere vondst in Nederland van *S. garmani* op: Horst, Wevertweg (AC 201-387), 9-xii-1997, leg. H. Lemmen & A. Aldenhoven, 4♀ overwinterend in een katjesgal van *Salix* sp. Voor *S. garmani* is *S. aurita* een nieuwe waardplant. De soort is gemeld van een klein aantal *Salix*-soorten en enkele andere bladverliezende loofboomsoorten. Het aantal vondsten van deze spintmijt is wereldwijd gering en de verspreiding lijkt holarctisch te zijn: be-

Figuur 10. *Stigmaeopsis graminicola*, een sociaal levende spintmijt op pijpenstrootje (*Molina coerulea*). Foto: G. Vierbergen
Stigmaeopsis graminicola, a socially living spider mite on Moorgrass (*Molina coerulea*).

schreven uit de Verenigde Staten (Connecticut) en later gevonden in Hongarije, Iran, Polen en Zwitserland (Bolland *et al.* 1998, Ripka 1998b).

We vonden de spintmijt *Oligonychus karamatus* (Ehara) op statige oude bomen van Europese lork (*Larix decidua*) langs de Bredase Laan in Kempen. Deze soort heeft een palearctische verspreiding en is van Hongarije en Slovenië tot Japan gevonden

(Vierbergen & Seljak 2003). Recent is de soort ook in Nederland gevonden (Wageningen, tuin Plantenziektenkundige Dienst, AC 174-443, 23-viii-2004, geklopt van *L. decidua*, 6♀, leg. G. Vierbergen). Dit zijn de eerste vermeldingen voor Nederland. Zowel te Wageningen als hier aan de Bredase Baan gaat het om oudere bomen die in Nederland steeds zeldzamer worden.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar de vijf terreinbeheerders instanties die toestemming verleenden tot het verrichten van entomologisch onderzoek: Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Fortis Vastgoed Landelijk, Gemeente Oirschot en Gemeente Reusel-De Mierden.

Literatuur

- Aartsen B van & Heijerman Th 1992. *Dorytomus salicis*, nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Curculionidae). Entomologische Berichten 52: 50-51.
- Anonymus 1993. Verslag excursie Loonse en Drunense Duinen op 8 september 1990. Sektie Everts Info 19: 2-4.
- Aukema B 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of the Netherlands. Tijdschrift voor Entomologie 132: 1-104.
- Aukema B 2003. Wantsennieuws uit Zeeland (Heteroptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 18: 1-16.
- Aukema B, Bos F, Hermes D & Zeinstra Ph 2005. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen II, met een geactualiseerde naamlijst (Hemiptera: Heteroptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 23: 37-76.
- Aukema B, Cuppen JGM & Hermes D 1995. Verslag van de 149^e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 3-5 juni 1994, te Kreielt bij Wintelre. Heteroptera - wantsen. Entomologische Berichten 55: xiii-xiv.
- Aukema B, Cuppen JGM, Nieser N, Tempelman D 2002. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel I: Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha & Leptopodomorpha. European Invertebrate Survey-Nederland.
- Aukema B & Hermes D 2006. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Heteroptera). Deel II: Cimicomorpha I (Tingidae, Microphysidae, Nabidae, Anthocoridae, Cimicidae & Reduviidae). European Invertebrate Survey-Nederland.
- Aukema B & Loomans AJM 2005. De wants *Orius laevigatus* in Nederland (Heteroptera: Anthocoridae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 23: 125-127.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1995. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 1. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1996. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 2. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1999. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 3. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 2001. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 4. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 2006. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 5. Uitgeverij NEV.
- Beenen R 1985. Kleine mededeling 1: *Dermestes haemorrhoidalis* f.n.sp., import. Nieuwsbrief EIS-Nederland 16: 22.
- Beenen R & Winkelman J 1992. Aantekeningen over Chrysomelidae in Nederland 3 (Coleoptera). Entomologische Berichten 52: 169-170.
- Beenen R & Winkelman J 1993. Naamlijst van de Nederlandse bladkevers (Coleoptera: Chrysomelidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 5: 9-18.
- Beenen R & Winkelman J 1997. Aantekeningen over Chrysomelidae in Nederland 4 (Coleoptera). Entomologische Berichten 57: 154-156.
- Berge Henegouwen, AL van 1986. Revision of the European species of *Anacaena* Thomson (Coleoptera, Hydrophilidae). Ent. Scand. 17: 393-407.
- Berger ChrJM & Poot P 1970. Nieuwe en zeldzame soorten voor de Nederlandse keverfauna I. Entomologische Berichten 30: 213-221.
- Beuk LTh 2002. Checklist of the Diptera of The Netherlands. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Bolland HR, Gutierrez J & Flechtmann CHW 1998. World catalogue of the spider mite family (Acari: Tetranychidae). Brill Academic Publishers.
- Brakman PJ 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 2: i-x, 1-219.
- Buhr H 1964. Sächsische Minen. Abhandlungen und Berichte des Naturkundemuseum Görlitz 39(3): 1-72.
- Cuppen JGM, Heijerman Th, Wielink P van & Loomans AJM 2004. Het lieveheersbeestje *Harmonia axyridis* in Nederland: een aanwinst voor onze fauna of een ongewenste indringer (Coleoptera: Coccinellidae)? Nederlandse Faunistische Mededelingen 20: 1-12.
- Cuppen JGM & Oude JE de 1996. The genus *Glischrochilus* in The Netherlands (Coleoptera: Nitidulidae). Entomologische Berichten 56: 1-6.
- Cuppen JGM & Vorst O 2001. An Australian immigrant, *Clambus simsoni*, new to the Dutch fauna (Coleoptera: Clambidae). Entomologische Berichten 61: 52-55.
- Cuppen JGM & Vorst O 2006. Het genus *Melanophthalma* (Coleoptera: Latridiidae) in Nederland. Entomologische Berichten 66: 114-117.
- Cuppen JGM, Vorst O, Heijerman Th, Sande C van de, Muilwijk J, Vondel B van, Teunissen APJA, Edzes HT, Berg C van den & Nunen F van 1995. Coleoptera - kevers. In: Verslag van de 149^e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 3-5 juni 1994, te Kreielt bij Wintelre (P. Koomen, red.). Entomologische Berichten 55: xx-xxix.
- Drost BPM, Cuppen HPJJ, Nieukerken EJ van & Schreijer M 1992. De waterkevers van Nederland: 1-280. Uitgeverij KNNV.
- Drost B, Vorst O, Cuppen J, Maanen B van, Heijerman Th, Ee G van, Muilwijk J & Heerkens H 2004. Excursieverslag Beerzedal - 15 juni 2002. Sektie Everts Info 62: 5-11.
- Edland T & Evans GO 1998. The genus *Typhlodromus* (Acari: Mesostigmata) in Norway. European Journal of Entomology 95: 275-295.
- Gunst JH de 1978. De Nederlandse lieveheersbeestjes (Coleoptera - Coccinellidae). Wetenschappelijke Mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging 125: 1-96.
- Haaren T van & Beuk PLTh 2002. Family Chaoboridae. In: Beuk PLTh. Checklist of the Diptera of the Netherlands. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Heijerman Th 1989. Kleine mededeling 15. *Dermestes haemorrhoidalis* Küster. Nieuwsbrief EIS-Nederland 19: 24.
- Heijerman Th 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggend gebied (Curculionidae: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodonthidae, Anthribidae en Nemonychidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 5: 19-46.
- Heijerman Th & Alders K 2001. Het voorkomen van de snuitkevers *Ceratapion gibbirostre* en *C. carduorum* in Nederland (Coleoptera: Apionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 15: 7-12.
- Heijerman Th & Van den Berg K 1995. Het genus *Sirocalodes* in Nederland (Coleoptera: Curculionidae). Entomologische Berichten 55: 177-181.
- Heijnsbergen S van 1970. Coleoptera, nieuw voor de Nederlandse fauna. Entomologische Berichten 30: 109-110.
- Huijbregts J 1982. De Nederlandse soorten van het genus *Cercyon* Leach (Coleoptera: Hydrophilidae). Zoologische Bijdragen 28: 127-173.
- Huijbregts J 2006. Oproep: *Dermestes haemorrhoidalis*. Sektie Everts Info 73: 15.
- Jansen RPh & Heijnsbergen S van 1986. Vijf soorten van het genus *Acrotichis* Motschulsky nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). Entomologische Berichten 46: 7-8.
- Johnson C 1975. Five species of Ptiliidae (Col.) new to Britain, and corrections to the British list of the family. Entomologist's Gazette 28: 43-44.
- Johnson C 1986. Notes on some Palearctic *Melanophthalma* Motschulsky (Coleoptera: Latridiidae), with special reference to *transversalis* auctt. Entomologist's Gazette 37: 117-125.
- Jonge JT de 1986. Opmerkelijke insecten in en om gebouwen in 1985. Entomologische Berichten 46: 159-162.
- Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse Vlinders. Backhuys Publishers, Leiden.
- Lohse GA & Lucht WH 1989. Die Käfer Mitteleuropas 12: 1-346. Goecke & Evers.
- Lohse GA & Lucht WH 1992. Die Käfer Mitteleuropas 13: 1-375. Goecke & Evers.

- Loon AJ van 2004. Formicidae - mieren. In: Peeters TMJ, Achterberg C van, Heitmans WRB, Klein WF, Lefeber V, Loon AJ van, Mabelis AA, Nieuwenhuijsen H, Reemer M, Rond J de, Smit J, Velthuis HHW. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland: 227-263.
- Lucht WH 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Katalog: 1-324. Goecke & Evers.
- Lundmark M, Drotz MK & Nilsson AN 2001. Morphometric and genetic analysis shows that *Haliplus wehnckeii* is a junior synonym of *H. sibiricus* (Coleoptera: Haliplidae). Insect Systematics & Evolution 32: 241-251.
- Muilwijk J & Heijerman Th 1991. *Asaphidion curtum*, een tweede soort uit de *A. flavipes*-groep in Nederland (Coleoptera: Carabidae). Entomologische Berichten 91: 145-152.
- Nijboer RC & Verdonschot PFM 2001. Zeldzaamheid van de macrofauna in de Nederlandse binnenwateren. Werkgroep Ecologisch Waterbeheer, Themanummer 19.
- Peeters TMJ, Achterberg C van, Heitmans WRB, Klein WF, Lefeber V, Loon AJ van, Mabelis AA, Nieuwenhuijsen H, Reemer M, Rond J de, Smit J, Velthuis HHW 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Poot M & As B van 1996. Een nieuwe vondst van *Graphosoma lineatum* in Nederland (Heteroptera: Scutelleridae). Entomologische Berichten 96: 159-160.
- Raemakers I 2000. Enkele bijzondere bijenwaarnemingen (Hymenoptera: Apidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 11: 141-144.
- Ripka G 1998a. New data to the knowledge on the phytoseiid fauna in Hungary (Acari: Mesostigmata). Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica 33: 395-405.
- Ripka G 1998b. New data to the knowledge on the tetranychid and tenuipalpid fauna in Hungary (Acari: Prostigmata). Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica 33: 425-433.
- Saether OA 2002. Insecta: Diptera: Chaoboridae. Süßwasserfauna von Mitteleuropa 21/10: 1-38.
- Smit J 2006. Verrassing op een boerenlaan. Bzzz 24: 56-57.
- Spencer KA 1963. A new *Phytomyza* species on *Plantago media* L. Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde 103: 1-5.
- Sterrenburg FCF 1992. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). Entomologische Berichten 52: 77-80.
- Stuivenberg F van 1997. Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse Steninae (Coleoptera: Staphylinidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 6: 1-60.
- Turin H 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie (Coleoptera: Carabidae). Nederlandse Fauna 3. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & KNNV Uitgeverij.
- Verberk WCEP & Esselink H 2003. Invloed van aantasting en maatregelen op de faunadiversiteit in een complex landschap. Case studie: Korenburgerveen. Eindrapportage 1^e fase Rapport EC-LNV nr. 2003/-, Ede/Wageningen.
- Vierbergen G 2004. *Thrips latiareus* sp. n., a new species found in Germany and the Netherlands (Thysanoptera: Thripidae). Tijdschrift voor Entomologie 147: 283-287.
- Vierbergen G & Seljak G 2003. *Oligonychus karamatus* (Ehara) new to Slovenia (Acari: Tetranychidae). Acta entomologica slovenica 11: 89-90.
- Vorst O 1993. *Ptinella errabunda* nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). Entomologische Berichten 53: 174-175.
- Vorst O 1994. *Colydium elongatum* nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Colydiidae). Entomologische Berichten 54: 23-25.
- Vorst O 1995. An annotated list of the Dutch Pselaphidae (Coleoptera). Entomologische Berichten 55: 85-101.
- Vorst O & Cuppen JGM 1996. Vijf kevers nieuw voor de Nederlandse fauna uit het Naardermeer (Coleoptera: Ptiliidae, Staphylinidae, Nitidulidae). Entomologische Berichten 56: 61-71.
- Vorst O & Huijbregts J 1993a. Verslag excursie Kampina 11 mei 1991. Sektie Everts Info 20: 5-7.
- Vorst O & Huijbregts J 1993b. Verslag excursie Moerputten 9 mei 1992. Sektie Everts Info 22: 4-6.
- Vorst O & Huijbregts J 2001a. Overzicht van de wijzigingen in de lijst van Nederlandse kevers (1987-1999) (Coleoptera). Entomologische Berichten 61: 80-88.
- Vorst O & Huijbregts J 2001b. Drie ptiliiden van runderkadavers nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). Entomologische Berichten 61: 133-141.
- Vorst O, Cuppen J, Nunen F van, Heijerman Th, Teunissen A, Muilwijk J, Maanen B van & Vondel B van 1997. Excursieverslag Vlijmen. Sektie Everts Info 37: 4-8.
- Vorst O, Drost B, Cuppen JGM, Vondel BJ van, Heijerman Th, Muilwijk J & Teunissen AJPA 1995. Verslag van de excursie naar de Biesbosch, 10-12 september 1993. Sektie Everts Info 28: 2-4.
- Wagner E 1966. Die Tierwelt Deutschlands, 54. Teil, Wanzen oder Heteropteren I. Pentatomorpha. Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Wannings H & Bezuijen C 2003. Waterbeheer onder de loep. Waterschap Hunze en Aa's. Veendam.
- Wielink P van 2004. Kadavers in De Kaaistoep: de natuurlijke successie van kevers en andere insecten in een vos en een ree. Entomologische Berichten 64: 34-50.
- Zeinstra Ph & Aukema B 2005. Wantzen in Fryslân (deel 5). De esdoornwants nu ook in Fryslân (Heteroptera: Miridae). Twirre 16: 148-152.
- Ontvangen 25 maart 2007, geaccepteerd 15 mei 2007.

Summary

Entomological fauna of the Kempen, Noord-Brabant – report of the 161st summer meeting at Baarschot

The 161st summer meeting of the Netherlands Entomological Society took place on 9-11 June 2006. A total of 1408 taxa of eighteen arthropod orders were recorded. Seven species are reported for the first time for the Netherlands: *Mochlonyx fuliginosus*, *Phytomyza buhriana* en *P. griffithsi* (Diptera), *Heterarthrus cuneifrons* (Hymenoptera), *Typhlodromus ernesti*, *Oligonychus karamatus* and *Schizotetranychus garmani* (Acari).

Jan G.M. Cuppen
Buurtmeesterweg 16
6711 HM Ede
jan.cuppen@wur.nl

Bas Drost
Lingedijk 35
4014 MB Wadenhoijen

